

SZACOWANIE KORZYŚCI SPOŁECZNYCH Z WYBRANYCH DZIAŁAŃ
INTERWENCYJNYCH I PROFILAKTYCZNYCH
FUNDACJI DAJEMY DZIECIOM SIŁĘ

Raport z ewaluacji opartej na podejściu
Społecznej Stopy Zwrotu z Inwestycji

Justyna Szołajska

Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, 2024

Podziękowania

Kieruję serdeczne podziękowania do wszystkich osób z zespołu FDDS, które przekazały dane potrzebne do stworzenia tego raportu. W szczególności dziękuję osobom, które służyły wielokrotnymi konsultacjami i uzupełniały wiedzę z perspektywy swoich programów: Aurelii Jankowskiej, Katarzynie Kłobukowskiej, Maciejowi Kępcie, Markowi Skrzeczowi, Zuzannie Elbert-Stelmach i Dianie Banaśkiewicz. Raport nie powstałby bez dr. Szymona Wójcika, który stworzył koncepcję zmierzenia oddziaływania społecznego z wykorzystaniem metody SROI i swoją wiedzą i cierpliwością wspierał jego powstawanie na każdym etapie. Dziękuję również Joannie Kopyckiej za celne pytania i uważną redakcję raportu.

Spis treści

Wstęp	4
Streszczenie	6
Key results	8
1. Koszty przemocy wobec dzieci	12
2. O metodzie Społecznej Stopy Zwrotu z Inwestycji (SROI)	15
2.1. Podejście SROI	15
2.2. Przykłady wykorzystania SROI w Polsce i na świecie	16
3. Metodologia szacowania społecznych korzyści działań FDSS.....	18
3.1. Wybór obszaru badawczego	18
3.2. Przebieg badania	18
3.3. Ograniczenia badawcze	19
4. Szacowanie społecznych korzyści programu Centrum Pomocy Dzieciom w Starogardzie Gdańskim	21
4.1. Model CPD i placówka w Starogardzie Gdańskim	21
4.2. Interesariusze	24
4.3. Mapa oddziaływań	25
4.4. Nakłady.....	30
4.5. Szacowane korzyści	30
4.6. Wskaźnik SROI	34
4.7. Korzyści niefinansowe	34
5. Szacowanie społecznych korzyści programu Dziecko w Sieci	38
5.1. Działania programu Dziecko w Sieci	38
5.2. Interesariusze	40
5.3. Mapa oddziaływań	40
5.4. Nakłady.....	44
5.5. Szacowane korzyści	45
5.6. Wskaźnik SROI	47
5.7. Korzyści niefinansowe	48
Podsumowanie.....	50
Aneksy	52
Aneks 1. Tabela szacowania wartości oddziaływania społecznego programu CPD w Starogardzie Gdańskim za lata 2022 i 2023.....	52
Aneks 2. Tabela szacowania wartości oddziaływania społecznego programu Dziecko w Sieci za lata 2022 i 2023.....	59
Aneks 3. Tabele obliczeń nakładów finansowych programów objętych SROI	64
Bibliografia.....	67

Wstęp

Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę powstała w 1991 roku jako Fundacja Dzieci Niczyje (pod tą nazwą istniała do 2016 roku). Jest największą w Polsce organizacją działającą w obszarze pomocy dzieciom krzywdzonym i wspierania dzieciństwa bez przemocy. Fundacja prowadzi szerokie, kompleksowe działania w obszarach bezpośredniej pomocy dzieciom pokrzywdzonym przestępstwem, profilaktyki, rzecznictwa i badań w zakresie przemocy wobec dzieci. W działaniach tych mieszczą się takie rozpoznawalne projekty, jak działający od wielu lat ogólnopolski Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży 116111, Telefon dla rodziców i nauczycieli w sprawie bezpieczeństwa dzieci 800 100 100 oraz ogólnopolskie kampanie społeczne uwrażliwiające na przemoc wobec dzieci i zagrożenia związane z Internetem. FDDS jest również znana z bezpośredniej, interdyscyplinarnej pomocy dzieciom pokrzywdzonym przestępstwem i ich rodzicom, kształtowania wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dziecku (w tym promowania Przyjaznych Pokojów Przesłuchań Dzieci) czy koordynowania sieci Centrów Pomocy Dzieciom w Polsce. Od początku istnienia FDDS prowadzi również działania rzecznicze, które mają na celu wypracowanie najlepszych rozwiązań systemowych w zakresie ochrony dzieci przed przemocą. Inny ważny obszar działania FDDS to badania społeczne dotyczące problematyki krzywdzenia dzieci. Badania mają na celu głębsze poznanie zjawiska i służą do lepszego profilowania własnych działań, prowadzenia działań rzeczniczych oraz wprowadzania do debaty publicznej tematu przeciwdziałania krzywdzeniu dzieci. Wreszcie – FDDS wydaje interdyscyplinarny kwartalnik naukowy *Dziecko Krzywdzone. Badania, teoria, praktyka* przeznaczony dla profesjonalistów.

Skala i zasięg działania FDDS są obecnie bardzo duże. Zarząd Fundacji dzięki wsparciu OAK Foundation, podjął w 2023 roku decyzję, żeby podjąć wysiłek ewaluacji skali oddziaływania społecznego (*social impact*). Wyniki działań są kwantyfikowane w rocznych raportach i pokazują ogrom wykonywanej pracy poprzez wskaźniki dotyczące liczby odbiorców, udzielonych porad, zasięgi działań edukacyjnych. Wykorzystana w tym projekcie metoda szacowania korzyści pozwala jednak w nowatorski w skali Polski sposób pokazać szerokiemu gronu odbiorców, jak wiele korzyści przynosi praca na rzecz dzieciństwa wolnego od przemocy.

Chcemy zaproponować szersze spojrzenie na społeczne korzyści również dlatego, że Fundacja, wypełniając ważną społecznie misję, i działając obecnie na dużą skalę, jest organizacją typu *non-profit* i jako taka mierzy się z wyzwaniami finansowymi. Działania finansowane są w części ze środków publicznych, jednak dużą część swojego budżetu Fundacja pozyskuje od darczyńców prywatnych, w tym od indywidualnych osób. Podjęliśmy próbę oszacowania społecznych korzyści, aby pokazać wszystkim wspierającym Fundację instytucjom, naszym Partnerom i Darczyńcom, jak wiele udaje się zrobić za powierzone nam środki. Pomaga to również dostrzec, że działania pomocowe i profilaktyczne można widzieć nie tylko w kategorii nakładów, których w sposób oczywisty wymagają, ale także w perspektywie korzyści dla szerokiego grona interesariuszy.

Po przeanalizowaniu dostępnych, używanych na świecie, sprawdzonych metod mierzenia wpływu oddziaływania społecznego, zdecydowaliśmy, aby do ukazania społecznych korzyści działania FDDS zastosować metodę Społecznej Stopy Zwrotu z Inwestycji (z ang. *Social Return on Investment - SROI*). Ewaluacją objęliśmy działania prowadzone w latach 2022 i 2023 przez dwa duże programy FDDS. Ich wybór odzwierciedla dwa ważne obszary działań FDDS, leżące w samym centrum misji Fundacji. Są to działania polegające na bezpośredniej pomocy dzieciom pokrzywdzonym przestępstwem i ich rodzinom oraz działania profilaktyczne, polegające na przeciwdziałaniu zagrożeniom występującym w sieci. W związku z tym zdecydowano, aby szacowanie społecznych korzyści przeprowadzić w odniesieniu do dwóch wybranych programów Fundacji: dla jednego z Centrów Pomocy Dzieciom funkcjonujących w strukturze FDDS – placówki w Starogardzie Gdańskim, którego działania mieszczą się w nurcie interwencji oraz dla ogólnopolskiego programu profilaktycznego Dziecko w Sieci.

Na oddziaływania FDDS patrzyliśmy z uwzględnieniem szerokiego spektrum interesariuszy. Nie dla wszystkich z nich możliwe było, w ramach tego projektu badawczego, przeliczenie korzyści z działań FDDS na wartości finansowe. W tzw. mapach oddziaływań opracowanych dla obydwu ewaluowanych programów zostały uwzględnione wszystkie grupy interesariuszy i wszystkie korzyści, które udało się zidentyfikować autorom raportu i osobom zaangażowanym w realizację wybranych programów FDDS. Część korzyści została poddana monetyzacji, czyli wyrażona w wartościach finansowych. Inne ważne korzyści, ze względu na ich szeroki, wieloaspektowy i trudno mierzalny sposób oddziaływania, zostały opisane jako korzyści niefinansowe. Przeliczenie na wartości finansowe skutków działań dla wszystkich interesariuszy – poza tym, że wykraczało poza możliwości tego projektu – wymagałoby niezakorzenionych w polskich danych przybliżeń, a przypadku wielu działań – przyjęcia bardzo arbitralnych założeń, a tym samym byłoby potencjalnie obciążone dużym błędem.

Przedstawione tu obliczenia zostały dokonane przy wykorzystaniu metody tzw. szacowania kosztów alternatywnych. Są to koszty, które w hipotetycznej sytuacji niepodjęcia działań przez FDDS musieliby ponieść inni interesariusze, na przykład instytucje państwowe, inne organizacje pozarządowe czy ponosiliby obywatele. Na oszacowane korzyści można więc patrzeć z perspektywy oszczędności dla budżetu państwa i szerzej – społeczeństwa. Niepodjęcie kompleksowych działań na rzecz zagrożonego przemocą dzieciństwa to nie tylko cierpienie dzieci i ich najbliższych, ale także obciążenie finansowe dla społeczeństwa.

Mamy nadzieję, że porcja cennej wiedzy dla naszych Partnerów - zarówno dla instytucji, które decydują o powierzeniu FDDS środków na prowadzenie działań, darczyńców prywatnych, jak i samych pracowników Fundacji, którzy wykonują obciążającą psychicznie pracę w obszarze pomocy dzieciom pokrzywdzonym. Daje to wszystkim wymienionym, którzy mają swój wkład w działania FDDS, szansę na wzmocnienie w przekonaniu, w jak wartościowym społecznie przedsięwzięciu uczestniczą.

Streszczenie

W przeprowadzonym badaniu pokazano zasięg i skalę działania FDDS w ujęciu korzyści społecznych przeliczonych na wartości finansowe oraz zidentyfikowano istotne korzyści niefinansowe. Ewaluacją objęliśmy dwa programy FDDS leżące w centrum naszej misji – Centrum Pomocy Dzieciom w Starogardzie Gdańskim, którego działania mieszczą się w nurcie interwencji oraz program profilaktyczny Dziecko w Sieci. Do pokazania społecznych korzyści działania FDDS zastosowaliśmy sprawdzoną na świecie metodę Społecznej Stopy Zwrotu z Inwestycji (z ang. *Social Return on Investment*), która pozwala te korzyści opisać, ale i przeliczyć na wartości finansowe. Przyjęliśmy podejście szacowania alternatywnych kosztów dostarczenia usług i produktów. Wycenę kosztów, opartą na referencyjnych stawkach rynkowych, przeprowadzono dla działań przeprowadzonych przez wybrane programy w latach 2022-2023.

Monetyzacji poddano działania przekładające się na następujące korzyści społeczne funkcjonowania CPD w Starogardzie Gdańskim:

- Poprawa samopoczucia i zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży pokrzywdzonych przestępstwem dzięki objęciu kompleksową opieką psychologiczną, psychiatryczną, medyczną oraz warsztatową opieką terapeutyczną;
- Zmniejszenie stresu dzieci pokrzywdzonych przestępstwem związanego z przesłuchaniem sądowym dzięki przygotowaniu do przesłuchania;
- Poprawa kondycji psychicznej oraz umiejętności rodzicielskich opiekunów w sytuacji pokrzywdzenia dzieci przestępstwem poprzez udzielenie indywidualnych konsultacji psychologicznych, psychiatrycznych, prawnych oraz udział w zajęciach warsztatowych;
- Kumulacja wiedzy o dziecku krzywdzonym w jednym miejscu poprzez interdyscyplinarną pracę wewnątrz zespołu CPD;
- Wniesienie wiedzy o poszczególnych przypadkach krzywdzenia do procedur prowadzonych; przez instytucje pomocy społecznej, policję, prokuraturę i inne instytucje na terenie powiatu
- Zwiększenie wiedzy szerokiej grupy profesjonalistów poprzez udział w konferencjach "Dziecko pokrzywdzone przestępstwem" organizowanych przez CPD w Starogardzie Gdańskim, udzielanie indywidualnych konsultacji telefonicznych;
- Poprawa jakości przesłuchania sądowego dzięki organizacji przesłuchania dziecka w miejscu przyjaznym i znanym dziecku (CPD);
- Zwiększenie umiejętności rodzin zastępczych w obszarze pracy z dziećmi, które doświadczyły przemocy Zmniejszenie napięcia psychicznego związanego z pracą z dzieckiem krzywdzonym i rodziną poprzez udział personelu CPD w superwizji;
- Wniesienie doświadczenia pracy z dzieckiem krzywdzonym w tworzenie rozwiązań systemowych na poziomie lokalnym;

- Podniesienie świadomości praw dziecka i zwiększenie wiedzy o placówkach pracujących z dzieckiem krzywdzonym wśród obywateli na terenie miasta i powiatu Starogard Gdański;
- Podniesienie kompetencji personelu nowopowstających CPD należących do sieci koordynowanej przez FDDS w zakresie modelu pracy Barnahus (skalowanie sprawdzonego rozwiązania);
- Wzmocnienie przyszłych kadr pracujących z dzieckiem krzywdzonym i opiekunami poprzez udział studentów psychologii i pedagogiki w stażach w CPD w Starogardzie Gdańskim;
- Poprawa lokalnego rynku pracy i wzmocnienie znaczenia regionu poprzez stworzenie miejsc pracy dla wykwalifikowanych kadr CPD.

Ponadto, przeliczeniu na wartości finansowe poddano alternatywny koszt dostarczenia wiedzy i narzędzi w ramach funkcjonowania profilaktycznego programu Dziecko w Sieci. Z oszacowanych działań wynikają następujące korzyści społeczne:

- Zwiększenie wiedzy dzieci i młodzieży i nabycie kompetencji w obszarze zagrożeń płynących z nadużywania i nieprawidłowego korzystania z Internetu i urządzeń ekranowych oraz wzmocnienie postaw akceptacji dla różnorodności;
- Wzmocnienie cyfrowych umiejętności rodzicielskich i pomoc w radzeniu sobie z problemem nadmiernego korzystania z ekranu przez dzieci - udział w webinarach;
- Nabycie przez nauczycieli i innych profesjonalistów wiedzy i dostarczenie narzędzi do edukacji dzieci i młodzieży w zakresie bezpiecznego korzystania z Internetu oraz profilaktyki przemocy;
- Zwiększenie wiedzy dzieci i profesjonalistów pracujących z dziećmi (udział w inicjatywach lokalnych);
- Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat zagrożeń związanych z korzystaniem z Internetu;
- Wzmocnienie kompetencji pracowników - ekspertów FDDS w obszarze bezpiecznego korzystania z Internetu i prowadzenia kampanii prewencyjnych.

W przeprowadzonym oszacowaniu uzyskano wskaźnik stopy zwrotu z inwestycji o wartości 1,55 dla działań realizowanych przez CPD w Starogardzie Gdańskim oraz 14,00 dla działań podjętych w ramach programu Dziecko w Sieci. W przypadku obydwu programów można więc mówić o społecznych korzyściach, z nawiązką równoważących ponoszone koszty. Znacząco wyższy wskaźnik dla działań profilaktycznych udowadnia, że bezpośrednio działania pomocowe, wymagające interdyscyplinarnej intensywnej pomocy, są bardziej kosztochłonne od działań profilaktycznych, między innymi ze względu na skalę oddziaływania. Trzeba jednak mieć w świadomości, że podejmowanie działań pomocowych oznacza zmniejszenie odroczonego w czasie kosztów dla państwa, osób doświadczających przemocy i całego społeczeństwa, ponieważ skutki krzywdzenia mają długofalowe konsekwencje, które obciążają budżety różnych instytucji.

Key results

Executive Summary

This report evaluates the social impact of key activities undertaken by the Empowering Children Foundation (ECF) through the Social Return on Investment (SROI) methodology. Established in 1991, ECF is Poland's largest organization dedicated to supporting abused children and promoting a violence-free childhood. Its comprehensive initiatives span direct assistance, prevention, advocacy, and research.

The analysis focuses on two programs:

1. **Children's Advocacy Center (CAC)** in Starogard Gdański (town in northern Poland).
2. **Child on Web**, a nationwide online safety prevention program.

The findings reveal substantial social benefits, both monetized and non-monetized, demonstrating the effectiveness and efficiency of ECF's operations. The report provides insights into the systemic impact of ECF's work and highlights its critical role in fostering a safer environment for children in Poland.

Introduction

ECF plays a pivotal role in Poland's child protection system, conducting initiatives such as:

- National helplines (e.g., 116111 for children and youth).
- Social campaigns to raise awareness of child abuse and safe internet use.
- Interdisciplinary work with child victims of crime.
- Coordination of Children's Advocacy Centers.

Since its inception, ECF has remained committed to combating violence against children through innovative and scalable approaches. In 2023, with support from the OAK Foundation, ECF employed the SROI approach to quantify its social impact. This evaluation:

- Showcases the tangible and intangible benefits of ECF's work.
- Highlights the societal returns on investments in prevention and intervention.
- Reinforces the value of donor contributions and institutional partnerships.

The comprehensive evaluation focuses on two key programs that embody ECF's mission to ensure a childhood free from violence. These programs serve as case studies to demonstrate how investment in child protection yields measurable and far-reaching societal benefits.

Methodology

The SROI methodology was selected for its ability to effectively translate social impact into measurable outcomes. This approach enables a detailed analysis of the societal

benefits derived from ECF's activities. The evaluation focused on activities undertaken in 2022 and 2023, emphasizing two cornerstone initiatives:

- **Children's Advocacy Center (CAC):** This center provides a safe, child-friendly environment for victims of abuse, facilitating interdisciplinary support and fostering collaboration among key stakeholders.
- **Child on Web:** A preventive program designed to address the growing risks associated with internet use, focusing on educating children, parents, and educators.

Categories of Benefits

The evaluation categorized benefits into two primary groups:

1. **Monetized Benefits:** These are financial equivalents of societal advantages, such as improved mental health and reduced legal costs. Examples include reduced stress among child victims and enhanced parenting skills among caregivers.
2. **Non-Monetized Benefits:** These encompass broader societal impacts, including systemic changes, public awareness campaigns, and the creation of institutional frameworks to combat child abuse. While challenging to quantify, these benefits are critical to long-term societal transformation.

The SROI methodology involves rigorous data collection, stakeholder consultations, and detailed financial analysis to ensure accuracy and transparency. Monetization focused on benefits that could be reliably quantified using available data, while non-monetized benefits were described qualitatively to highlight their significance.

Key Findings

Children's Advocacy Center (CAC)

The CAC in Starogard Gdański provides holistic support to child victims of crime and their families. Its interdisciplinary approach integrates psychological, legal, and therapeutic services to address the multifaceted needs of abused children.

Monetized Benefits:

- Enhanced mental health and well-being of child victims.
- Reduction in stress associated with court hearings through specialized preparation.
- Improved parenting skills and psychological support for caregivers.
- Knowledge dissemination among local professionals through training and workshops.
- Creation of job opportunities, strengthening the local labor market.

Non-Monetized Benefits:

- Development of systemic solutions at the local level.
- Increased community awareness of child rights and protection mechanisms.
- Enhanced collaboration among institutions working on child protection.

SROI Ratio: 1.55 (For every zloty invested, society gains 1.55 zlotys in benefits.)

Child on Web Program

The Child on Web program addresses the challenges of digital parenting and internet safety. By equipping children, parents, and educators with knowledge and tools, the program fosters a safer online environment for young users.

Monetized Benefits:

- Strengthened digital parenting skills through webinars and resources.
- Increased awareness of online risks and preventive measures among children and professionals.
- Provision of tools and resources for safe internet use.
- Strengthened competencies of ECF staff.

Non-Monetized Benefits:

- Promotion of diversity and acceptance through digital education.
- Strengthened competencies of partner organizations.
- Increased public awareness of the importance of online safety.

SROI Ratio: 14.00 (For every zloty invested, society gains 14 zlotys in benefits.)

Comparative Analysis of Programs

The evaluation highlights a key insight: an example of ECF shows that the complex prevention-focused Child on Web program, yield significantly higher returns compared to intervention-focused program like the CAC. This is attributable to the scalability and cost-efficiency of preventive measures, which have the potential to reach larger audiences and mitigate risks before they materialize.

However, intervention programs remain indispensable. They address the immediate needs of vulnerable children and provide critical support that cannot be deferred. The balance between prevention and intervention is crucial to ensuring comprehensive child protection.

Conclusions

The evaluation underscores the significant social returns of ECF's programs:

1. **Prevention Over Intervention:** Preventive measures yield higher returns due to their scalability and efficiency. The Child on Web program exemplifies how targeted education and awareness campaigns can produce substantial societal benefits at relatively low costs.
2. **Non-Monetized Benefits:** While challenging to quantify, systemic changes and increased societal awareness amplify ECF's impact. These benefits lay the groundwork for long-term societal transformation.
3. **Sustainability:** Investments in ECF reduce long-term societal costs, including healthcare and legal expenses related to child abuse. By addressing root causes and

providing early intervention, ECF mitigates the downstream effects of violence and abuse.

This report affirms ECF's role as a critical driver of children well-being. It showcases the tangible value of its mission to stakeholders, donors, and the broader community, reinforcing the importance of continued support and investment.

Recommendations and Implications

The findings of this evaluation highlight the need for strategic prioritization and resource allocation to maximize ECF's impact:

1. **Enhance Investment in Prevention Programs:** Given the high SROI ratio of preventive initiatives like Child on Web, expanding these programs can yield substantial societal benefits. Leveraging digital platforms for broader outreach can further amplify impact.
2. **Strengthen Support for Intervention Efforts:** Intervention programs, while costlier, are essential for addressing immediate needs. Increasing funding and resources for the CAC can enhance its capacity to serve vulnerable children and families.
3. **Promote Awareness of ECF's Impact:** Disseminating the results of this evaluation can attract funding, foster partnerships, and encourage public engagement. Highlighting the SROI findings can underscore the value of donor contributions.
4. **Expand Systemic Collaboration:** Building stronger networks with government agencies, NGOs, and private sector partners can enhance the effectiveness and reach of ECF's programs. Collaborative efforts can drive systemic change and improve child protection mechanisms.

By addressing violence against children, ECF not only alleviates immediate suffering but also builds a foundation for a healthier, safer society. The findings of this report serve as a testament to the transformative power of ECF's work, providing a roadmap for continued progress and impact.

1. Koszty przemocy wobec dzieci

Aspekt finansowy problemu przemocy wobec dzieci to przede wszystkim ogromne koszty społeczne i ekonomiczne generowane zarówno bezpośrednio w postaci zwiększonych wydatków na pomoc psychologiczną i zdrowotną jak również przeznaczane na działanie wymiaru sprawiedliwości jak również pośrednio w postaci utraconych zysków związanych z niższą produktywnością ofiar tej przemocy, której skutki oddziałują nierzadko przez całe ich życie.

Koszty przemocy wobec dzieci na świecie są obecnie obliczane w wielu państwach. Na poziomie ponadnarodowym zestawia je i analizuje m.in. biuro Specjalnego Przedstawiciela Sekretarza Generalnego ONZ ds. Przemocy wobec Dzieci, które współpracuje z największymi instytucjami działającymi w tym obszarze: UNICEF, Child Fund Alliance, Save the Children, Plan International i World Vision.

WHO również oblicza koszty przemocy wobec dzieci, wyróżniając dwie grupy kosztów ponoszonych w związku z przemocą, w tym m.in. przemocą i zaniedbaniem wobec dzieci, przemocą domową, przemocą wobec nastolatków: bezpośrednio i pośrednie. Koszty bezpośrednie są związane z usługami dostarczanymi w związku z krzywdzeniem i są to: koszty opieki zdrowotnej uwzględniające krótko- i długoterminowe skutki fizyczne obrażeń spowodowanych przemocą wobec dzieci, koszty leczenia problemów psychologicznych u osób dorosłych wynikające z doświadczania przemocy w dzieciństwie, koszty pomocy społecznej oraz koszty systemu wymiaru sprawiedliwości związane z karaniem sprawców przemocy i ochroną ofiar przemocy (np. opieką zastępczą). Koszty pośrednie to te związane z długofalowym, doświadczanym przez całe życie, wpływem przemocy wobec dzieci na zdrowie, wykształcenie i zarobki. (Waters i in., 2004).

W większości publikowanych badań dotyczących kosztów przemocy wobec dzieci podkreśla się metodologiczne trudności związane z szacowaniem, szczególnie w kontekście porównań międzynarodowych. Istnieją problemy z szacowaniem skali występowania przemocy, ponieważ jest ona ukryta, niezgłaszana lub nierejestrowana w rządowych systemach danych. W przypadku trudności z dostępnością danych (np. dla krajów o niskich i średnich dochodach) obliczenia na podstawie danych z rejestrów zastępuje się szacowaniem utraconej produktywności (Pereznieto i in., 2014). W krajach, w których systemy raportowania są bardziej zaawansowane, również istnieją trudności w dokładnym oszacowaniu pełnego wpływu przemocy wobec dzieci, ponieważ trudno jest precyzyjnie wyliczyć wszystkie koszty, które mogą być z nią związane. Prognozowanie tych kosztów wymaga przyjmowania wielu założeń, a ponieważ w badaniach brane są pod uwagę różne założenia, szacunki mogą się między sobą istotnie różnić. Uważa się, że publikowane dane na temat kosztów są znacząco zaniżone (Pereznieto i in., 2014; Fang i in., 2012; Bowlus i in., 2003).

Według szacunków dokonywanych przez poszczególne państwa, koszty przemocy wobec dzieci wynoszą do 5% PKB – dla przykładu w USA 1% PKB, w Australii 2%, w Chinach 0,84%, w RPA 5% (ONZ, 2022; ONZ, 2023).

Istnieją również badania, które próbują zmierzyć się z oszacowaniem bezpośrednich i pośrednich kosztów przemocy wobec dzieci na poziomie globalnym. Jedno z takich badań zostało zlecone brytyjskiemu Overseas Development Institute przez organizację ChildFund Alliance. Szacowanie kosztów oparto na wynikach istniejących badań kosztów przemocy wobec dzieci oraz innych danych. Obliczono koszty następujących kategorii przemocy wobec dzieci: przemocy fizycznej, psychicznej, seksualnej oraz udziału w formacjach zbrojnych oraz nielegalnej pracy dzieci, w tym w niebezpiecznych warunkach. Oszacowano, że koszty przemocy psychicznej, fizycznej i seksualnej doświadczanej przez dzieci wynoszą od 3% do 8% światowego PKB. Przy uwzględnieniu dodatkowo kosztów wyzyskiwania dzieci maksymalne koszty przemocy obliczono na 7 bilionów dolarów amerykańskich rocznie (Pereznieto i in., 2014).

Próbie oszacowania globalnych bezpośrednich i pośrednich kosztów przemocy wobec dzieci podjęto również w ramach Konsensusu Kopenhaskiego. Ekstrapolując na podstawie próby badań z krajów, uwzględniających koszty wszystkich form przemocy, oszacowano, że globalny koszt przemocy na świecie, bez względu na wiek osób jej doświadczających, wynosi 9,5 bln USD, co stanowi 11% światowego PKB. Przemoc wobec dzieci, w tym zabójstwa, znęcanie się nad dziećmi i przemoc seksualną wobec dzieci, oszacowano na 3,7 bln USD, czyli 4,3% światowego PKB. Obliczono, że przemoc w domu jest 6,5 razy bardziej kosztowna niż zabójstwo i 50 razy bardziej kosztowna niż wojna domowa (Fearon i Hoeffler, 2014).

Podobne podejście do opisanego wyżej jest stosowane w szacowaniu kosztów szerszego zjawiska, jakim jest przemoc domowa. W metodologii wypracowanej do szacowania kosztów przestępstw (Heeks et al., 2018) wyróżnia się trzy rodzaje kosztów: konsekwencji, reakcji i antycypacji. Te pierwsze to koszty związane z konsekwencjami, czyli bezpośrednimi szkodami dla ofiar: koszty opieki zdrowotnej, koszty zmniejszonej wydajności w pracy, koszty usług (np. mieszkaniowych, wydatków na cele charytatywne, specjalistów ds. przemocy domowej, wsparcia w ramach wolontariatu, wsparcia nieformalnego). Koszty reakcji to koszty ponoszone w związku z przemocą przez organy państwowe – prokuraturę, sądy i policję. Koszty antycypowania przemocy to nakłady na prewencję – są to koszty tzw. środków ochronnych i zapobiegawczych, a więc kampanii podnoszących świadomość, szkoleń i procedur ujawniania przemocy domowej. Przykładem stosowania tego szerszego podejścia jest np. Wielka Brytania (Rhys i in., 2019). Podobny sposób zakresu szacowania został przyjęty w badaniu kosztów przemocy domowej w Finlandii, gdzie wyliczone zostały dodatkowe koszty narażenia na przemoc w dzieciństwie w porównaniu z resztą populacji (Siltala i in., 2023). Przykładem podejścia szacowania kosztów narażenia dziecka na przemoc domową w ciągu całego życia jest badanie przeprowadzone w USA, według którego kwota ta sięga ponad 50 000 USD na osobę doświadczającą przemocy w dzieciństwie. Analiza ta obejmuje zwiększone koszty opieki

zdrowotnej, zwiększone koszty związane z przestępczością i utratę wydajności pracy z powodu niższego poziomu wykształcenia (Holmes i in., 2018).

W Polsce w 2023 r. ukazał się raport badawczy opracowany dla Państwowej Komisji ds. Przeciwdziałania Pedofilii dotyczący kosztów zjawiska wykorzystywania seksualnego dzieci (PKDP, 2023) a także trwają aktualnie prace zmierzające do pierwszego oszacowania kosztów bezpośrednich przemocy domowej w oparciu o dostępne dane publiczne prowadzone przez zespół naukowców ze Szkoły Głównej Handlowej i ekspertów Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie "Niebieska Linia"¹.

¹ Wyniki tych prac nie są jeszcze opublikowane. Koniec projektu pod kierownictwem Izabeli Grabowskiej planowany jest na rok 2025. Por. projekt "Koszty przemocy domowej w Polsce", <https://www.sgh.waw.pl/projekty-i-granty-naukowe/koszty-przemocy-domowej-w-polsce> [dostęp 30.12.2024]

2. O metodzie Społecznej Stopy Zwrotu z Inwestycji (SROI)

2.1. Podejście SROI

Spośród dostępnych, używanych na świecie, sprawdzonych metod mierzenia wpływu oddziaływania społecznego do oszacowania społecznych korzyści działania FDDS zastosowaliśmy metodę Społecznej Stopy Zwrotu z Inwestycji (z ang. *Social Return on Investment, SROI*). Jako początek wykorzystania tej metody uważa się badania przeprowadzone przez amerykańską organizację Roberts Enterprise Development Fund (REDF). REDF jako pierwsza zaproponowała narzędzie do wyrażania społecznych efektów działalności instytucji w jednostkach finansowych (Emerson i Cabaj, 2000; Głowacki, 2021). Literatura przedmiotu pokazuje, że SROI jest wykorzystywana na świecie do ewaluacji m.in. w służbie zdrowia, sporcie i administracji publicznej (Głowacki, 2021).

Badacze skupieni w organizacji SROI Network opracowali przewodnik po metodzie Społecznej Stopy Zwrotu z Inwestycji - ang. *Social Return on Investment – SROI* (The SROI Network, 2012). Przybliżyli w nim założenia, cele i możliwe sposoby wykorzystania tego narzędzia do pomiaru oddziaływania społecznego. Autorzy przewodnika wskazują, że metoda SROI została opracowana na podstawie rachunkowości społecznej oraz analizy kosztów i korzyści, jednak podejście to dotyczy w większym stopniu kategorii wartości niż pieniędzy. Pieniądze są w nim traktowane jako wspólna jednostka, która jest użytecznym i powszechnie przyjętym sposobem wyrażania wartości. SROI to ramy pomiaru i rozliczania znacznie szerszej koncepcji wartości, wykraczającej poza rentowność przedsięwzięć. W założeniach wykorzystywanie tej metody ma na celu zmniejszanie nierówności i degradacji środowiska oraz poprawę dobrobytu poprzez uwzględnienie społecznych, środowiskowych i ekonomicznych kosztów i korzyści. Metoda SROI porównywana jest do biznesplanu, który zawiera znacznie więcej informacji niż tylko prognozy finansowe. Zatem SROI zdecydowanie wykracza liczby. Według autorów przewodnika jest to podejście, które pozwala szerzej spojrzeć na konsekwencje rozmaitych inwestycji i jest raczej ilustracją zmiany, na podstawie której można opierać decyzje. Zazwyczaj analiza obejmuje studia przypadków, informacje jakościowe, ilościowe i finansowe. Analiza SROI może być wykorzystywana na różne sposoby. Może obejmować wartość społeczną generowaną przez całą organizację lub skupiać się na jednym konkretnym aspekcie jej pracy. Istnieje również wiele sposobów na przeprowadzenie analizy metodą SROI. Może być przeprowadzana wewnątrz organizacji czy instytucji lub przez zewnętrznych badaczy. Może być wykorzystywana jako ocena, która przeprowadzana retrospektywnie i oparta na rzeczywistych wynikach lub używana do prognozowania wartości społecznej, jaka zostanie wytworzona przy założeniu osiągnięcia zamierzonych rezultatów. Metoda ta opiera się na siedmiu zasadach:

- zaangażowanie interesariuszy;
- rozumienie, co się zmienia;

- szacowanie tego, co ma znaczenie;
- uwzględnianie tylko tego, co istotne;
- niewyolbrzymianie wartości;
- przejrzystość;
- weryfikowanie wyników z interesariuszami.

Według wypracowanej przez SROI Network metodologii analiza SROI jest realizowana w sześciu etapach:

- 1. Ustalenie zakresu i identyfikacja kluczowych interesariuszy.** Ważne jest jasne tu wyznaczenie obszaru badawczego: co będzie obejmować analiza SROI, kto i w jaki sposób będzie zaangażowany w proces analizy.
- 2. Mapowanie wyników.** Poprzez współpracę z interesariuszami opracowuje się w tym etapie mapę oddziaływań lub teorię zmiany, która pokazuje związek między nakładami, produktami i rezultatami.
- 3. Udokumentowanie wyników i nadanie im wartości.** Ten etap obejmuje znalezienie danych pokazujących, czy wyniki zostały osiągnięte, a następnie ich wycenę.
- 4. Ustalenie wpływu.** Po zebraniu dowodów na temat wyników i ich monetyzacji, te aspekty zmian, które i tak by się wydarzyły lub są wynikiem innych czynników, są eliminowane z rozważań.
- 5. Obliczanie SROI.** Etap ten obejmuje zsumowanie wszystkich korzyści, odjęcie wszelkich kosztów i porównanie wyniku z inwestycją. W tym miejscu można również przeprowadzić "analizę wrażliwości", która polega na testowaniu modelu ewaluowanej organizacji lub działania przez podstawienie do arkusza kalkulacyjnego innych wartości (pozwala to ocenić jaki wpływ mają poszczególne założenia czy elementy na model organizacji czy działania).
- 6. Raportowanie, wykorzystanie i wdrożenie.** Ostatni etap obejmuje dzielenie się wynikami z interesariuszami i podejmowanie działań w związku z wnioskami z badania (w obszarach np. celów działania, zarządzania, praktyk itp.).

Ostateczny wskaźnik wpływu jest wyrażony jest w wartościach finansowych i stanowi iloraz oszacowanych zysków społecznych do poniesionych nakładów. Wynik powyżej 1 oznacza społecznego zysku.

2.2. Przykłady wykorzystania SROI w Polsce i na świecie

W Polsce metoda ta w ciągu ostatnich kilku lat zaczęła być zauważana i wykorzystywana do szacowania korzyści społecznych w różnych aspektach i obszarach. Przykładem jest analiza przeprowadzona w ramach finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego projektu „System partycypacyjnego zarządzania sferą ekonomii społecznej w Polsce”. Laboratorium Ekonomii Społecznej, będące częścią tego projektu, pomogło przybliżyć różne metody pomiaru oddziaływania

społecznego i wykorzystać je do analizy wpływu konkretnych przedsiębiorstw społecznych. W ramach tego projektu opisano i wykorzystano m.in. metodę Społecznej Stopy Zwrotu z Inwestycji (Grabowska i Wójcik, 2021). Metoda SROI została również przybliżona w teorii oraz na przykładzie wykorzystania do zmierzenia efektywności społecznej Fundacji Sławek (Snarska, 2018).

Inne przykłady to omówienia wyników badań nad możliwością zastosowania SROI do wyceny ekonomicznego rezultatu projektów społecznych jako jednej z metod ewaluacji (Moroń i Klimowicz, 2016). Metoda ta jest również przedmiotem analiz w kontekście możliwości jej zastosowania w dziedzinie finansowania badań naukowych (Cieśliński i in., 2022).

Na świecie, jak wspomniano, metoda SROI była wykorzystywana w rozmaitych obszarach jako narzędzie ewaluacji. W tym miejscu warto szczególnie przywołać jej użycie do analiz w podobnych dziedzinach – pomocy osobom z doświadczeniem krzywdzenia. Z próbą oszacowania wartości oddziaływania zmierzyła się m.in. organizacja działająca w modelu bliźniaczym do modelu CPD - Sheldon Kennedy Child Advocacy Centre z Calgary w Kanadzie (Alberta Community Crime Prevention Organizations, 2015). Drugim przykładem jest ewaluacja brytyjskiej organizacji Survivors Manchester, która udziela wszechstronnego wsparcia dorosłym mężczyznom, którzy w dzieciństwie doświadczyli wykorzystywania seksualnego. Pokazuje ona, jaką kwotę rocznie oszczędza państwo dzięki pomocy udzielonej przez badaną organizację i jaki zwrot przynosi każdy funt przekazany na ten cel (Somerset, 2014).

W obszarze profilaktyki przemocy wobec dzieci również prowadzone są analizy oparte na metodzie SROI. Zestawienia obliczeń dla różnych krajów i przyjętych metodologii można znaleźć na przykład w publikacjach biuro Specjalnego Przedstawiciela Sekretarza Generalnego ONZ ds. Przemocy wobec Dzieci (ONZ, 2022).

3. Metodologia szacowania społecznych korzyści działań FDDS

3.1. Wybór obszaru badawczego

FDDS to organizacja mieszcząca w jednej strukturze programy, które ze względu na rozmiar działań (pod względem wielkości budżetu, liczby beneficjentów, personelu, partnerów, zasięgu geograficznego i medialnego) mogłyby funkcjonować jako niezależne organizacje.

Szacowanie korzyści jest procesem czasochłonnym, wymagającym wielokrotnego uzupełniania, komentowania, wyjaśniania danych przez osoby posiadające szczegółową wiedzę na temat funkcjonowania – pod względem merytorycznym, organizacyjnym i finansowym – danego przedsięwzięcia. Jest również analizą złożoną koncepcyjnie. Dlatego na potrzeby przeprowadzenia szacowania oddziaływania społecznego FDDS niezbędne było dokonanie wyboru działań poddanych ewaluacji. Zdecydowano, aby analizę przeprowadzić na przykładzie jednego z trzech Centrów Pomocy Dzieciom (CPD) funkcjonujących w strukturze FDDS – placówki w Starogardzie Gdańskim oraz programu Dziecko w Sieci (DwS). Wybór podyktowany był ukazaniem dwóch różnych kierunków działania FDDS. CPD prowadzi przede wszystkim działania interwencyjne (pomocowe) na rzecz dzieci, które zostały pokrzywdzone przestępstwem, natomiast program DwS mieści się w nurcie działań profilaktycznych, które na szeroką skalę prowadzi FDDS.

Przeliczenie korzyści społecznych z ewaluowanych działań, czyli tzw. monetyzację zawężiliśmy, podobnie jak w przypadku liczenia nakładów, do perspektywy czasowej dwóch lat: 2022 i 2023. W praktyce policzono koszty, jakie musiałyby zostać poniesione, aby osiągnąć prowadzone w tym czasie oddziaływanie, czyli aby dostarczyć usługi i wiedzę na taką skalę, jak przeprowadziła to FDDS w badanych obszarach. Innymi słowy – wyniki tego badania odpowiadają na pytanie: ile szacunkowo środków musiałyby włożyć instytucje i osoby indywidualne (w przypadku bezpośrednich usług), aby otrzymać usługi lub wiedzę porównywalną z tą dostarczaną przez FDDS.

3.2. Przebieg badania

Niniejsze badanie jest szacowaniem korzyści wynikających z wybranych działań FDDS, które zostało przeprowadzone w następujących etapach:

1. Identyfikacja interesariuszy i zakresu działań: ustalono zakres działań do uwzględnienia w analizie oraz zidentyfikowano grupy interesariuszy, które odnoszą korzyści lub są odpowiedzialne za wprowadzanie zmian. Kluczowe działania zidentyfikowane jako objęte zakresem obejmowały wspólną diagnozę/konsultacje, wspólną ocenę i badanie.

2. Mapowanie kluczowych działań i wyników: zmapowano związek między wkładami, produktami i wynikami różnych działań obydwu programów za pomocą modelu logicznego, identyfikując wskaźniki wyników końcowych, których korzyści można szacować. Model ten został przedstawiony w częściach „Mapa oddziaływań” oddzielnie dla każdego z ewaluowanych programów.

3. Konsultacje z interesariuszami i gromadzenie danych: przeprowadzono 12 spotkań konsultacyjnych z pracownikami FDDS odpowiedzialnymi za ewaluowane programy oraz osobami z działów HR, PR i księgowości, które pomogły zgromadzić dane finansowe wykorzystywane w szacowaniu stopy zwrotu. Ponadto wykorzystano bazy danych sieci CPD, dane gromadzone przez obydwa programy, dane z raportów projektowych Polish Safer Internet Centre.

4. Szacowanie wpływu: przeanalizowano istniejące dane i przeprowadzono kalkulację stopy zwrotu z inwestycji dla CPD.

Badanie to zostało przeprowadzone w sposób zgodny z zasadami ustanowionymi przez sieć SROI przedstawionymi w rozdziale 2.1.

3.3. Ograniczenia badawcze

W ramach tego projektu ograniczyliśmy się do wiedzy uzyskanej od osób zaangażowanych w realizację programów poddanych szacowaniu. W FDDS w przeszłości prowadzone były badania oceny oddziaływania niektórych programów z perspektywy kluczowych interesariuszy - np. ewaluacja 360 stopni Centrów Pomocy Dzieciom, uwzględniająca perspektywę instytucji współpracujących z CPD na poziomie lokalnym. W przyjętym podejściu liczenia kosztów alternatywnych działań prowadzonych przez FDDS zebranie wiedzy o korzyściach nie wydawało się kluczowe dla obliczenia korzyści finansowych, choć prawdopodobnie wzbogaciłoby perspektywę dotyczącą korzyści niefinansowych.

Drugim ograniczeniem badania jest trudność z przeliczeniem niektórych konsekwencji badanych oddziaływań społecznych na wartość finansową. Szczególnie efekty pośrednie, czyli długofalowe skutki oddziaływań są trudno mierzalne. W literaturze światowej, jak pokazano w cz. 1 raportu, możemy znaleźć przykłady szacowania kosztów krzywdzenia dzieci uwzględniające długofalowe konsekwencje, jak korzystanie z usług niwelujących skutki krzywdzenia w życiu dorosłym, niższe wykształcenie i utracona czy zmniejszona produktywność na rynku pracy. Pozyskanie danych na temat kosztów korzystania z usług wymagałoby odrębnego projektu badawczego, ponieważ pozyskanie potrzebnych danych z rozmaitych instytucji jest dużym i czasochłonnym przedsięwzięciem. Nie podjęliśmy się również szacowania tego, o ile zmniejszyły się koszty związane z krzywdzeniem dzieci w związku z przeprowadzonymi przez FDDS działaniami - jak to się robi w projektach mierzenia kosztów przemocy.

W ramach tego badania, aby zminimalizować ryzyko przeszacowania korzyści, przyjęliśmy jako jednostkę poddawaną szacowaniu wartość koszt usługi, a nie pomiar

zmiany. Danymi na temat poprawy dobrostanu czy zmiany postaw dysponujemy tylko w niewielkim zakresie. Takie podejście do szacowania wymagałoby przyjęcia wielu niepewnych założeń - m.in. na temat utrzymywania się efektów pomocy otrzymanej przez klientów CDP, czy wpływu oddziaływań profilaktycznych FDDES w kontekście programów i materiałów innych instytucji, które działają w tym obszarze. Zawęziliśmy również ramy czasowe. Mierzenie długofalowych skutków działań profilaktycznych skierowanych do szerokiego odbiorcy jest to tyle skomplikowane, że na kształtowanie postaw mają wpływ również inne czynniki i oddziaływania, a dodatkowo pewne zjawiska są zmienne w czasie. Dlatego w tym projekcie monetyzację ograniczyliśmy, podobnie jak w przypadku liczenia nakładów, do perspektywy czasowej dwóch lat.

Jest to, zatem, monetyzacja ograniczona do minimalnych wartości. Uzyskane wyniki można by uzupełnić o wartość korzyści nieprzeliczonych na wartości pieniężne, a opisanych jako korzyści niefinansowe dla rozmaitych instytucji.

4. Szacowanie społecznych korzyści programu Centrum Pomocy Dzieciom w Starogardzie Gdańskim

4.1. Model CPD i placówka w Starogardzie Gdańskim

Działanie CPD polega na świadczeniu kompleksowej, interdyscyplinarnej, nieodpłatnej pomocy „pod jednym dachem” dzieciom pokrzywdzonym przestępstwem, a także ich niekrzywdzącym rodzicom i opiekunom, którzy uczestniczą w procedurach prawnych. Sprawę dziecka, które trafi pod opiekę Centrum, prowadzi od początku do końca grupa tych samych profesjonalistów. Zespół doświadczonych terapeutów i psychologów we współpracy z innymi profesjonalistami (m.in. prawnikiem, psychiatrą, lekarzem) dąży do zmniejszenia społecznych i psychicznych konsekwencji przemocy oraz do poprawy funkcjonowania dziecka i jego opiekunów (Flis-Świeczkowska, 2023).

Pierwsza placówka realizująca model pomocy dziecku „pod jednym dachem” powstała w Stanach Zjednoczonych w 1985 roku, pod nazwą Children’s Advocacy Center (Elmqvist i in. 2015). Obecnie w National Children’s Alliance zrzeszonych jest blisko 1000 takich placówek działających we wszystkich 50 stanach².

W Europie pierwsze takie centrum uruchomiono w Islandii, w 1998 roku, pod nazwą Barnahus, co w dosłownym tłumaczeniu oznacza „dom dziecka”. Islandzka placówka była inspirowana modelem Child Advocacy Center, jednak zasadnicza różnica polega na tym, że Barnahus stał się instytucją łączącą system wymiaru sprawiedliwości przyjazny dziecku z systemem pomocy społecznej. Ten właśnie model znalazł zastosowanie w krajach europejskich (Johansson, 2017; Johansson, 2020). Sieć centrów Barnahus zaczęła się rozwijać również w krajach skandynawskich: Szwecji, Norwegii i Danii, gdzie obecnie istnieje ponad pięćdziesiąt takich placówek. Placówki oparte na tym modelu działają wielu innych krajach na świecie, m.in. w Anglii, Szkocji, Bułgarii, Gruzji, Niemczech, Mołdawii, Hiszpanii, Chorwacji, Estonii, Finlandii, Słowenii, Irlandii, Portugalii, Rumunii, na Litwie, Łotwie, Węgrzech i Cyprze³.

W Polsce pierwszą placówkę bazującą na modelu Barnahus utworzyła w 2004 r. w Warszawie Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę (wtedy Fundacja Dzieci Niczyje). FDDS jest członkiem założycielem i przedstawicielem na Polskę sieci PROMISE skupiającej europejskie placówki działające według standardów Barnahus (Haldorsson, 2017). Standardy te wyznaczają zakres oferty i zasady pracy placówki pomocowej dla dzieci pokrzywdzonych przestępstwem. Umożliwiają realizację tego samego modelu ochrony dziecka w różnorodnych kontekstach społecznych i prawnych. Model działania CPD przedstawia Ryc. 1.

Podstawowe standardy CPD to:

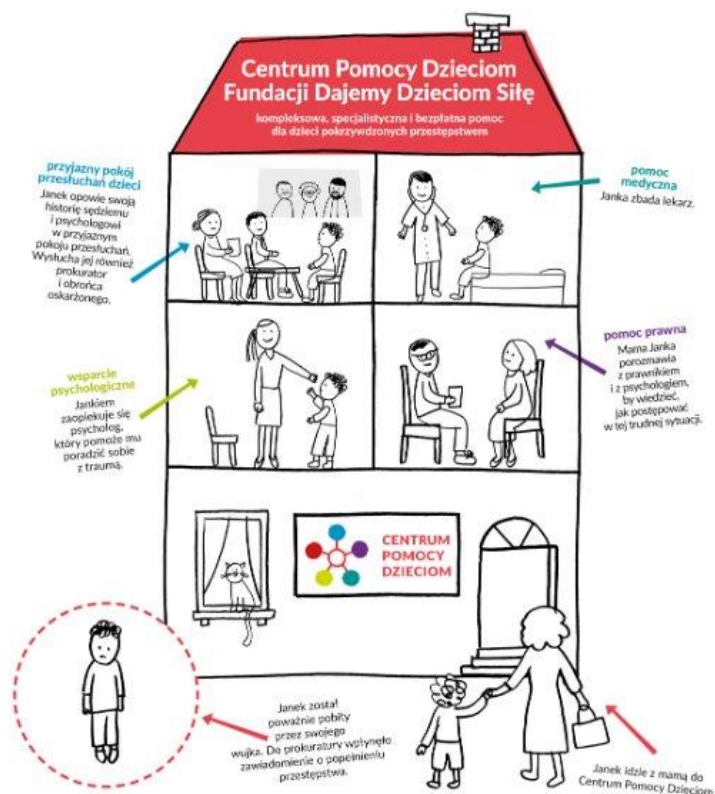
- miejsce przyjazne dziecku;

² <https://www.nationalchildrensalliance.org/cac-model/> [dostęp: 30.12.2024]

³ <https://www.barnahus.eu/en/greater-network-map/> [dostęp: 30.12.2024]

- przyjazne przesłuchanie dziecka;
- współpraca interdyscyplinarna i międzyinstytucjonalna;
- kompleksowa pomoc pod jednym dachem.

Ryc. 1. Model działania Centrum Pomocy Dzieciom Fundacji Dajemy Dzieciom Się.

Obecnie FDDS koordynuje prace sieci liczącej 10 placówek. Centrum Pomocy Dzieciom w Starogardzie Gdańskim powstało w 2017 roku i jest jedną z 3 placówek działających w strukturze FDDS (pozostałe to placówki w Warszawie i w Gdańsku). Placówki w Białymstoku, Głogowie, Lublinie, Łodzi, Poznaniu, Sosnowcu i Wrocławiu są prowadzone przez organizacje partnerskie⁴. Placówki CPD pracują wg. Standardów Pracy stworzonych dla wszystkich ośrodków w sieci CPD. Są to unikalne instytucje tego typu w Polsce.

Wskaźniki liczbowe najważniejszych działań CPD zrealizowanych w Starogardzie Gdańskim w latach 2022-2023 roku są prezentowane w raportach rocznych FDDS. Poniżej przedstawiono je w podziale na lata.

⁴ Informacje o sieci CPD w Polsce znajdują się na stronie centrapomocydzieciom.fdds.pl

Tabela 1. Liczba osób objętych różnymi formami pomocy w CPD w Starogardzie Gdańskim w latach 2022 i 2023.

Wskaźnik liczbowy	2022	2023
Liczba dzieci objętych opieką psychologiczną	154	146
Liczba rodziców i opiekunów objętych pomocą psychologiczną	224	170
Liczba konsultacji psychologicznych i indywidualnych sesji terapeutycznych z dziećmi	1336	1178
Liczba konsultacji psychologicznych / indywidualnych sesji terapeutycznych / sesji terapii par / sesji rodzinnych (dla rodziców i opiekunów)	1426	1133
Liczba konsultacji psychiatrycznych dla dzieci, młodzieży i rodziców	104	208
Liczba konsultacji prawnych dla rodziców i opiekunów dzieci	164	242
Liczba przesłuchań w Przyjaznym Pokoju Przesłuchań Dzieci	117	94
Liczba grup dla dzieci i młodzieży	6 dla 122 os.	4 dla 27 os.
Liczba grup dla rodziców i opiekunów	3 dla 28 os.	4 dla 53 os.

Dzięki zastosowaniu podejścia SROI możliwe było zebranie i częściowo przeliczenie na wartości finansowe również innych działań CPD, nieujętych w tych zestawieniach. Działania CPD w Starogardzie Gdańskim to, poza wymienionymi wyżej, także: szkolenia dla profesjonalistów – m.in. coroczna Starogardzka Konferencja Dziecko Pokrzywdzone Prześpiństwem, szkolenia w zakresie standardów ochrony dzieci dla pracowników oświaty, szkolenia dla rodzin zastępczych, przygotowanie dzieci do przesłuchań i organizowanie przesłuchań w Przyjaznym Pokoju Przesłuchań w CPD (do lipca 2023). Działania CPD to także współpraca interdyscyplinarna związana z przypadkami krzywdzenia poszczególnych dzieci, współpraca międzyinstytucjonalna wewnątrz CPD (konsultacje dla psychologów, pedagogów, pracowników ochrony zdrowia, pracowników socjalnych) w sprawach krzywdzenia dzieci oraz w ramach procedur toczących się poza CPD (np. Niebieskich Kart). Profesjonaliści z CPD biorą również udział jako eksperci w tworzeniu lokalnych strategii dotyczących problematyki przemocy wobec dzieci oraz we wzmacnianiu nowo powstających CPD poprzez przekazywanie wiedzy i doświadczeń. Działania te, dzięki zastosowaniu metody SROI, również zostały poddane monetyzacji.

Placówka finansowana jest ze środków publicznych, w tym ze środków samorządowych i prywatnych pozyskiwanych od firm i darczyńców indywidualnych. Działania badanego CPD w latach 2022-2023 roku były finansowane z Gminy Miejskiej Starogard Gdański, Gminy Skarszewy, Gminy Zblewo, Starostwa Powiatowego w Starogardzie Gdańskim, Starostwa Powiatowego w Tczewie, World Childhood Foundation, Plan International DEC, SEDAR, Polpharma, IKEA i innych.

4.2. Interesariusze

Na etapie tworzenia „mapy korzyści” zidentyfikowano wszystkich interesariuszy, którzy (jako instytucje lub pracownicy tych instytucji) mogą odnosić korzyści z działań CPD. Wyodrębniono następujące grupy:

- ❖ Dzieci pokrzywdzone przestępstwem
- ❖ Rodziny dzieci pokrzywdzonych przestępstwem
- ❖ Profesjonaliści (z instytucji państwowych i organizacji pozarządowych)⁵
- ❖ Rodziny zastępcze
- ❖ Społeczność lokalna
- ❖ Samorząd
- ❖ Instytucje państwowe z otoczenia dziecka krzywdzonego
 - System pomocy społecznej
 - System edukacji
 - Służba zdrowia
 - Sądy
 - Policja, straż miejska
- ❖ Sieć CPD
- ❖ Pracownicy CPD

Na etapie tworzenia mapy oddziaływań interesariuszy uwzględniono szczegółowo: instytucje edukacji, służbę zdrowia, policję, instytucje wymiaru sprawiedliwości itd. Mapę pozostawiono na tym poziomie szczegółowości, aby uwidocznic szeroko dostrzeżone korzyści istnienia CPD.

Podczas szacowania korzyści społecznych w przypadku niektórych działań wyodrębnianie poszczególnych interesariuszy (szkół, instytucji służby zdrowia, pomocy społecznej, policji, wymiaru sprawiedliwości itd.) było niemożliwe, ponieważ poza sądami - różne działania są prowadzone przez CPD we współpracy ze specjalistami z różnych instytucji z otoczenia dziecka doświadczającego krzywdzenia (trudno jest rozdzielić korzyści dla poszczególnych typów instytucji biorąc pod uwagę międzyinstytucjonalny charakter pracy oraz działania edukacyjne kierowane szeroko do rozmaitych profesjonalistów). Dlatego w wycenie spośród zidentyfikowanych interesariuszy pozostawiono sądy, dla których bezpośrednio można było wyliczyć korzyści, natomiast pozostałe instytucje zgrupowano w kategorii „profesjonaliści”.

⁵ Jest to grupa interesariuszy wyodrębniona w trakcie monetyzacji, ponieważ odbiorcami wielu działań DwS są zarówno pracownicy służb państwowych otoczenia dziecka (instytucji pomocy społecznej, edukacji itp.), jak też profesjonaliści z organizacji pozarządowych.

4.3. Mapa oddziaływań

Przed przystąpieniem do badania metodą SROI sporządzono wstępny model mapy oddziaływania społecznego CPD (Ryc. 2). W trakcie tworzenia mapy oddziaływań został on rozwinięty, w szczególności szczegółowo rozpisano działania i rezultaty – opisane jako korzyści dla poszczególnych grup interesariuszy.

Ryc. 2. Model wpływu społecznego działań CPD.

Mapa oddziaływań została skonsultowana i uzupełniona podczas pięciu spotkań oraz w drodze korespondencyjnych konsultacji z ekspertami z CPD w Starogardzie Gdańskim. Czytając mapę warto mieć na uwadze, że końcowe efekty (korzyści) analizowanych działań, to nieprzeliczone na wartość finansową: zwiększona wydajność (możliwa dzięki możliwości współpracy interdyscyplinarnej w jednym miejscu), większa efektywność dostarczanych usług (dzięki synergii działań różnych specjalistów i współpracy międzyinstytucjonalnej) oraz długofalowa poprawa rozwoju i dobrostanu klientów CPD jako skutek udzielonej pomocy.

Tabela 2. Mapa oddziaływań dla CPD Starogard Gdański.

Interesariusz	Działania	Korzyści
<p>Dzieci pokrzywdzone przestępstwem (w tym dzieci uchodźcze z Ukrainy)</p>	<p>Kompleksowe wsparcie dzieci doświadczających krzywdzenia Przygotowanie do przesłuchania dziecka pokrzywdzonego przestępstwem; Przesłuchania w przyjaznym pokoju przesłuchań (do lipca 2023)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Zwiększenie bezpieczeństwa dzieci (zatrzymanie krzywdzenia); - Poprawa samopoczucia i funkcjonowania dziecka w rodzinie, w szkole etc.; - Mniejsze ryzyko problemów psychologicznych i chorób psychicznych; - Mniejsze ryzyko nadużywania substancji psychoaktywnych; - Mniejsze ryzyko wchodzenia w konflikt z prawem; - Zmniejszenie stresu/traumy/ryzyka wtórnej wiktymizacji dzieci pokrzywdzonych przestępstwem dzięki profesjonalnemu przygotowaniu do przesłuchania i procedurze przyjaznego przesłuchania;
<p>Rodziny dzieci pokrzywdzonych przestępstwem (w tym rodziny uchodźcze w Ukrainy)</p>	<p>Kompleksowe wsparcie rodzin dzieci doświadczających krzywdzenia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Poprawa funkcjonowania rodziny (również rodzeństwa); - Zwiększona zdolność opiekunów niebędących sprawcami do wspierania dzieci;
<p>Pracownicy CPD</p>	<p>Kompleksowe wsparcie dzieci doświadczających krzywdzenia i ich rodzin Konferencje "Dziecko pokrzywdzone przestępstwem" - 2022 i 2023, Szkolenia Superwizja</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Interdyscyplinarna selekcja przypadków krzywdzenia do specjalistycznego wsparcia; - Możliwość bardziej efektywnej pracy z dzieckiem pokrzywdzonym dzięki wymianie informacji wewnątrz zespołu oraz z instytucjami zewnętrznymi (szkołą, policją, kuratorami, wymiarem sprawiedliwości), - Mniejsze obciążenie psychiczne; - Możliwość wymiany perspektyw terapeutów pracujących wg. różnych podejść psychoterapeutycznych - Możliwość odbywania superwizji;

		<ul style="list-style-type: none"> - Możliwość podnoszenia kwalifikacji poprzez udział w specjalistycznych szkoleniach;
<p>Sieć CPD (bezpośrednio) i inni interesariusze jako końcowi odbiorcy</p>	<p>Szkolenia, konsultacje, wizyty studyjne dla nowopowstających CPD</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Skalowanie modelu CPD wzmacnia całą sieć CPD w Polsce i pozwala ją powiększać - poprzez podnoszenie kompetencji personelu nowopowstających CPD w zakresie modelu pracy w modelu Barnahus
<p>System pomocy społecznej (MOPS, PCPR, przychodnie leczenia uzależnień, OIK)</p>	<p>Szkolenia dla profesjonalistów (dot. standardów ochrony dzieci - gł. dla szkół) + wewnętrzne CPD Kompleksowe wsparcie dzieci doświadczających krzywdzenia i ich rodzin</p> <p>Konferencje, szkolenia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Mniejsze obciążenie pracą z rodzinami zagrożonymi problemami społecznymi; - Poprawa jakości pracy instytucji pomocy społecznej dzięki włączeniu ekspertów CPD do grup diagnostyczno-pomocowych; - Możliwość podnoszenia kwalifikacji w obszarze pracy z dzieckiem krzywdzonym poprzez udział w konferencjach, szkoleniach, konsultacjach (superwizjach);
<p>System edukacji (szkoły)</p>	<p>Kompleksowe wsparcie dzieci doświadczających krzywdzenia i ich rodzin Szkolenia dla profesjonalistów (SOD gł. dla oświaty) + wewnętrzne] Konferencje, szkolenia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Poprawa funkcjonowania dzieci w szkole (poprzez zaopiekowanie dzieci doświadczających krzywdzenia i zmniejszenie ich napięcia) – bardziej efektywna praca dydaktyczna i wychowawcza oraz bezpieczniejsza szkoła; - Zwiększenie liczby pracowników oświaty, mających wiedzę na temat rozpoznawania, reagowania, pracy z dzieckiem krzywdzonym; - Możliwość odbycia konsultacji (również prawnych) w sprawach dot. interwencji związanych z krzywdzeniem dzieci - Poprawa bezpieczeństwa dzieci w szkołach (redukcja ryzyka krzywdzenia ze strony personelu); - Poprawa funkcjonowania dzieci w szkole (poprzez zaopiekowanie dzieci doświadczających krzywdzenia i poprawę ich kondycji psychicznej)

<p>Służba zdrowia</p>	<p>Kompleksowe wsparcie dzieci doświadczających krzywdzenia i ich rodzin Konferencje, szkolenia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Mniejsze obciążenie leczeniem zaburzeń wymagających specjalistycznego podejścia terapeutycznego (wynikających z krzywdzenia) – korzyść odroczone w czasie - Mniej pacjentów na oddziałach psychiatrycznych, pediatrycznych - Możliwość konsultowania procedur i pomocy dla pacjentów doświadczających krzywdzenia; - Zwiększenie liczby pracowników służby zdrowia, mających wiedzę na temat rozpoznawania, reagowania, pracy z dzieckiem krzywdzonym;
<p>Policja, straż miejska</p>	<p>Kompleksowe wsparcie dzieci doświadczających krzywdzenia i ich rodzin Konferencje, szkolenia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Zmniejszenie liczby interwencji wskutek zatrzymania przemocy; - Zmniejszenie liczby osób, które będą wchodzić w konflikt z prawem z powodu konsekwencji krzywdzenia (np. uzależnień) – korzyść odroczone w czasie - Zwiększenie liczby pracowników policji i straży miejskiej, mających wiedzę na temat rozpoznawania, reagowania, pracy z dzieckiem krzywdzonym;
<p>Sądy</p>	<p>Przygotowanie do przesłuchania dziecka pokrzywdzonego przestępstwem; Przesłuchania w przyjaznym pokoju przesłuchań - do lipca 2023</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Lepsze przygotowanie dziecka do przesłuchania (dzięki działaniom CPD); - Poprawa skuteczności pracy sądów w obszarze krzywdzenia dzieci (dzięki ujawnianiu przez dzieci pełniejszego obrazu doświadczeń krzywdzenia, współpracy z opiekunami, wymianie informacji z CPD, policją, MOPS, PCPR, OIK, szkołą) - Podniesienie standardu pracy z dzieckiem krzywdzonym poprzez uruchomienie w sądzie przyjaznego pokoju przesłuchań (mimo niekorzystnych zmian dla dzieci i

		<p>rodzin związanych z faktem przeniesienia przesłuchań z CPD do sądu)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zwiększenie liczby pracowników wymiaru sprawiedliwości (sędziów, kuratorów) mających wiedzę na temat rozpoznawania, reagowania, pracy z dzieckiem krzywdzonym;
Samorząd	<p>Analiza śmiertelnych przypadków krzywdzenia dzieci Udział CPD w tworzeniu lokalnych strategii (np. Strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Starogard Gdański na lata 2021-2030)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Poprawa współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa dzieci (efekt synergii); - Zwiększenie wiedzy pracowników samorządu na temat możliwych procedur i pomocy dzieciom pokrzywdzonym przestępstwem - Uwzględnienie tematu krzywdzenia dzieci w lokalnej polityce społecznej; - Wnoszenie przez CPD do agendy aktualnych tematów związanych z ochroną dzieci przed przemocą (np. Przyjazne przesłuchania, analiza przypadków śmiertelnych; postulat prowadzenia profilaktyki) - zatrudnienie pracowników CPD na lokalnym rynku pracy – zatrzymanie pracowników CPD i ich rodzin w powiecie starogardzkim
Rodziny zastępcze	<p>Szkolenia dla rodzin zastępczych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Lepsze przygotowanie rodziców z powiatu starogardzkiego do rodzicielstwa zastępczego - Poprawa funkcjonowania systemu rodzicielstwa zastępczego (zwiększenie bezpieczeństwa grupy najbardziej narażonych dzieci)
Społeczność lokalna	<p>Promocja działań CPD w szkołach (broszury), przez Fb Urzędu Miasta, w lokalnej prasie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Podniesienie świadomości praw dziecka - Zwiększenie wiedzy o placówkach pracujących z dzieckiem krzywdzonym na terenie miasta Starogard Gdański

4.4. Nakłady

Nakłady policzono za 2 lata funkcjonowania CPD w Starogardzie Gdańskim. Nakłady składają się z dwóch części: kosztów programowych, w przypadku CPD przede wszystkim pensji personelu oraz kosztów obsługowych (administracyjnych). Składowymi kosztów programowych są wynagrodzenia personelu, niezależnie od formy prawnej zatrudnienia, oraz koszty ogólne (szczegółowo rozpisane w w Aneksie 3 w Tab. A1). Obsługowe koszty w przypadku CPD oznaczają część kosztów ponoszonych przez FDDS (całkowite koszty obsługowe FDDS przedstawione są w Aneksie 3 w Tab. A2). CPD działa w strukturze FDDS, co w przyjętym modelu zarządzania oznacza, że obsługą księgową, administracyjną, informatyczną, pozyskiwaniem środków na działania i rekrutacją zajmują się centralnie odpowiednie działy Fundacji we współpracy z CPD. Dlatego uwzględniono część kosztów działów odpowiedzialnych za wymienione obszary. Policzono je proporcjonalnie - jako procentowy udział kosztów wybranych kategorii liczony według proporcji zatrudnienia (liczba osób zatrudnionych na umowę o pracę w programie na koniec danego roku kalendarzowego w stosunku do liczby wszystkich osób zatrudnionych na tę samą formę prawną w FDDS na koniec tego roku kalendarzowego). Tak policzony udział kosztów CPD za 2022 wyniósł 6,4%, a za 2023 8,6% (Aneks 3, Tab. A3 i A4). Podsumowanie nakładów dla CPD w Starogardzie Gdańskim przedstawia zamieszczona niżej Tabela 3.

Tabela 3. Suma kosztów programowych CPD w Starogardzie Gdańskim i kosztów obsługowych (liczonych proporcjonalnie wg. liczby osób zatrudnionych) w latach 2022-2023.

RODZAJ KOSZTU	SUMA w PLN
CPD Starogard Gd. – koszty programowe	2 145 646
Administracja + IT	615 674
Fundraising	240 831
PR	92 968
HR	96 450
Księgowość	109 479
	3 301 048

4.5. Szacowane korzyści

W analizie, jak wspomniano we Wstępie, wykorzystano podejście liczenia alternatywnych kosztów dostarczenia usług i produktów. Założono więc hipotetyczną sytuację, w której CPD nie istnieje, a usługi o podobnym rodzaju i poziomie specjalizacji dla takiej samej liczby odbiorców są świadczone przez 2 lata przez inne podmioty. Założono, że osoby indywidualne – dzieci pokrzywdzone przestępstwem i ich opiekunowie – będą szukać wsparcia psychologicznego, psychiatrycznego, prawnego na zewnątrz, w istniejącym systemie pomocy. W rzeczywistości, w miastach czy na terenie powiatów, gdzie nie ma CPD, opiekunowie sięgają po pomoc prywatną, a jedynie części udaje się otrzymać pomoc sfinansowaną przez NFZ. Na potrzeby szacunków przyjęto założenie, że pomoc jest udzielana w tym samym wymiarze w

alternatywnych instytucjach. Jako koszt usług - np. psychoterapeutycznych, psychiatrycznych, medycznych czy prawnych - przyjęto stawki rynkowe.

Podobne podejście przyjęto szacując korzyści dla innych interesariuszy, np. profesjonalistów czy personelu własnego CPD. W tym przypadku również przyjęto stawki rynkowe szkoleń, rynkową wycenę konsultacji eksperckich podobnego rodzaju, czy - w przypadku staży studenckich - koszt stażu z urzędu pracy ze stosownej ustawy. Przyjmowano średnią stawkę przynajmniej 3 rynkowych ofert danego typu usługi lub produktu. W przypadku usług takich jak praca psychoterapeuty czy lekarza posługiwano się stawkami dla Starogardu Gdańskiego. W przypadku szkoleń i działań eksperckich dla samorządu (prace nad tworzeniem dokumentów strategicznych) posłużono się wycenami dostarczonymi przez firmę consultingową działającą w obszarze usług społecznych, na podstawie jej rozeznania cen rynkowych. W tym ostatnim przypadku - działań we współpracy z samorządem - niektóre działania miały bardziej złożony proces - np. praca w komisji ds. śmiertelnego przypadku składała się ze szkoleń, z przygotowywania materiałów i z udziału w posiedzeniach komisji. Mimo wiedzy o rynkowej wycenie poszczególnych elementów, w tabeli zamieszczonej w Aneksie 1 zostały one ujęte zbiorczo, a koszt policzony wg. średnich stawek eksperckich - niezależnie od formy zaangażowania.

W przypadku korzyści dla społeczności lokalnej policzony został koszt dotarcia do społeczeństwa z informacją o możliwości uzyskania specjalistycznego wsparcia w przypadku krzywdzenia. Podstawą wyliczeń były dane z monitoringu mediów przygotowywanego na zlecenie FDDS dla wszystkich działań Fundacji. Z bazy wszystkich doniesień medialnych (media tradycyjne oraz elektroniczne) za lata 2022 i 2023 odfiltrowano artykuły i wzmianki dotyczące CPD w Starogardzie Gdańskim. Do szacowania wartości tych publikacji wykorzystano miarę AVE (ang. *Advertising Value Equivalency*) i na podstawie wiedzy zespołu Public Relations FDDS przyjęto 25% tej wartości jako ekwiwalent kosztu, jaki musiałby zostać poniesiony, aby treści te zostały opublikowane lub wyemitowane komercyjnie.

Korzyści dla samorządu (policzalne, włączone do kalkulacji wskaźnika SROI) to czas pracy ekspertów z CPD w pracach komisji powołanej przez Prezydenta Starogardu Gdańskiego do analizy śmiertelnego przypadku krzywdzenia dziecka, prac przy lokalnych strategiach oraz czas pracy ekspertów przy wewnętrznej i zewnętrznej interdyscyplinarnej pracy nad poszczególnymi przypadkami krzywdzenia dzieci. Korzyści z dwuletniego funkcjonowania CPD dla samorządu zostały szerzej opisane również w części 3.7.

Szacowanie korzyści wymagało wielu konsultacji - wstępna propozycja była uzupełniana podczas czterech spotkań oraz w drodze wymiany korespondencji z ekspertami z CPD w Starogardzie.

Jak wspomniano we wstępie i w części 2.3 raportu, tylko część ze zidentyfikowanych w „mapie oddziaływań” korzyści została przeliczona na wartości finansowe. Korzyści, które zostały poddane oszacowaniu, są łącznie z zastosowanymi z kalkulacjami, szczegółowo opisane w Aneksie 1.

W wycenie korzyści uwzględniono korzyść wynikającą z zatrudnienia na lokalnym rynku pracy specjalistów pracujących w CPD. Uznano za wartość społeczną istnienie instytucji, która zatrzymuje na rynku pracy wysoko wykwalifikowanych psychoterapeutów i innych specjalistów pracujących z dziećmi. W rzeczywistości mniejszych miast, jakim jest Starogard Gdański, koszt dostępu jest na tyle wysoki, że założono, że w alternatywnej sytuacji braku możliwości zatrudnienia w CPD, profesjonaliści pracujący z dziećmi mogliby szukać zatrudnienia w większych miastach, gdzie istnieje zapotrzebowanie na wysoko wyspecjalizowaną pracę terapeutyczną.

Tabela 4. Oszacowanie wartości oddziaływania społecznego programu CPD w Starogardzie Gdańskim za lata 2022 i 2023

Interesariusz	Opis korzyści	Liczba beneficjentów	Łączna wartość oszacowania oddziaływania społecznego (w PLN)
Dzieci i młodzież	Poprawa samopoczucia i zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży pokrzywdzonych przestępstwem dzięki objęciu opieką psychologiczną i psychiatryczną, medyczną oraz warsztatową opieką terapeutyczną	280	614 896
	Zmniejszenie stresu dzieci pokrzywdzonych przestępstwem związanego z przesłuchaniem sądowym dzięki przygotowaniu do przesłuchania	19	4 066
Opiekunowie (rodzice)	Poprawa kondycji psychicznej oraz umiejętności rodzicielskich opiekunów w sytuacji pokrzywdzenia dzieci przestępstwem poprzez udzielenie indywidualnych konsultacji psychologicznych, psychiatrycznych i prawnych oraz poprzez udział w zajęciach warsztatowych	505	752 483
Profesjonaliści	Zwiększenie wiedzy szerokiej grupy profesjonalistów poprzez udział w konferencjach "Dziecko pokrzywdzone przestępstwem" organizowanych przez CPD w Starogardzie Gdańskim	930	465 000
	Zwiększenie wiedzy profesjonalistów (nauczycieli, pracowników socjalnych) poprzez udzielanie indywidualnych konsultacji telefonicznych	30	1 500

	Szkolenie dla przedstawicieli placówek w zakresie SOD	17	3 294
	Wzmocnienie przyszłych kadr pracujących z dzieckiem krzywdzonym i opiekunami poprzez udział studentów psychologii i pedagogiki w stażach w CPD w Starogardzie Gdańskim	12	196 013
Sieć Centrów Pomocy Dzieciom w Polsce	Podniesienie kompetencji personelu nowopowstających CPD należących do sieci koordynowanej przez FDSS w zakresie modelu pracy Barnahus (skalowanie sprawdzonego rozwiązania)	7 CPD	20 500
Rodziny zastępcze	Zwiększenie umiejętności rodzin zastępczych w obszarze pracy z dziećmi, które doświadczyły przemocy	21	676
Personel własny	Zmniejszenie napięcia psychicznego związanego z pracą z dzieckiem krzywdzonym i rodziną poprzez udział w superwizji	13	15 522
Społeczność lokalna i społeczeństwo	Podniesienie świadomości praw dziecka i zwiększenie wiedzy o placówkach pracujących z dzieckiem krzywdzonym na terenie miasta Starogard Gdański		228 383
	Poprawa lokalnego rynku pracy i wzmocnienie znaczenia regionu poprzez stworzenie miejsc pracy dla wykwalifikowanych kadr	12	2 518 361
Sądy	Poprawa jakości przesłuchania sądowego dzięki organizacji przesłuchania dziecka w miejscu przyjaznym i znanym dziecku (CPD)	19	5 845
Samorząd	Udział kadr CPD Starogard Gdański w komisji powołanej do analizy śmiertelnego przypadku (szkolenia dla członków komisji, udział w spotkaniach komisji, wywiady z przedstawicielami instytucji)	-	28 000
	Wniesienie doświadczenia pracy z dzieckiem krzywdzonym w tworzenie rozwiązań systemowych na poziomie lokalnym (lokalnych strategii)	-	8 000
	Kumulacja wiedzy o dziecku krzywdzonym w jednym miejscu	299	124 800

poprzez interdyscyplinarną pracę wewnątrz zespołu CPD		
Wniesienie wiedzy o poszczególnych przypadkach krzywdzenia do procedur prowadzonych przez instytucje pomocy społecznej, policję, prokuraturę i inne instytucje na terenie powiatu	-	132 800
Łączna suma oszacowanych korzyści		5 120 140

4.6. Wskaźnik SROI

Spółeczny zwrot z inwestycji jest wyliczany poprzez odniesienie nakładów finansowych na społeczną interwencję do łącznej wartości korzyści społecznych, wyrażonej w wartościach finansowych. Odniesienie oszacowanych korzyści do nakładów daje wynik 1,55 zł, oznaczający społeczny zysk. Świadczy to o dodatniej efektywności pracy FDDS. W przypadku CPD przy uwzględnieniu w szacowaniu kosztu bezpośredniego zaangażowania personelu w danym czasie efektywność wynosząca 1,55 zł z każdej zainwestowanej złotówki może nie wydawać się wysoka. Trzeba jednak wziąć pod uwagę interdyscyplinarny charakter pracy, przede wszystkim indywidualnej, z dzieckiem pokrzywdzonym przestępstwem i jego rodzicami lub opiekunami. Warto mieć w świadomości, że w tym szacowaniu nie zostały przeliczone odroczone w czasie konsekwencje udzielania bezpośredniej pomocy dzieciom pokrzywdzonym przestępstwem. Oznaczają one konkretne, choć trudne do wyliczenia oszczędności dla państwa – szczególnie, jeśli uwzględnić potencjalną sytuację zaniechania udzielenia specjalistycznej, skoordynowanej pomocy.

Łączna wartość oszacowania oddziaływania społecznego	5 120 140 zł	= 1,55	WARTOŚĆ SPOŁECZNEJ STOPY ZWROTU Z INWESTYCJI
Łączna kwota nakładów	3 301 048 zł		

4.7. Korzyści niefinansowe

Aby pozostać jak najbliżej zakorzenienia wartości oddziaływań społecznych FDDS w danych i trzymając się podejścia liczenia kosztów alternatywnych, tylko część działań przeliczono na wartości finansowe. Wyzwania związane z zakreśleniem granic monetyzacji zostały szerzej omówione we wstępie i w części 3.3. W tym miejscu opisane są przykłady zidentyfikowanych korzyści nieprzeliczonych lub tylko częściowo przeliczonych na wartości finansowe.

Jednym ze standardów sieci CPD jest „współpraca interdyscyplinarna i międzyinstytucjonalna”. Realizowany jest on przede wszystkim poprzez planowanie strategii interdyscyplinarnej pomocy dziecku pokrzywdzonemu przestępstwem i niekrzywdzącym opiekunom oraz wdrażanie odpowiedniej pomocy przez zespół profesjonalistów w CPD. Pracę zespołu organizują koordynatorzy ds. współpracy interdyscyplinarnej. W codziennej praktyce grupa profesjonalistów zajmujących się w CPD daną rodziną tworzy tzw. zespół ds. przypadku, który zaprasza do współpracy specjalistów z innych instytucji (instytucji pomocy społecznej - OPS, PCPR, OIK, placówek ochrony zdrowia i placówek oświaty - przede wszystkim szkół, instytucji wymiaru sprawiedliwości, policji). Jest to wartość dodana istnienia ośrodka, który koordynuje prace specjalistów z różnych instytucji świadczących pomoc dziecku i rodzinie, osiągając efekt synergii działań. Czas pracy ekspertów poświęcony na koordynowanie i analizę przypadków został poddany monetyzacji, ponieważ uzyskanie wsparcia o takiej wartości i jakości przez jakąkolwiek instytucję w przypadku nieistnienia CPD wymagałoby konkretnych nakładów finansowych. Trudną do oszacowania, nie wziętą tu pod uwagę korzyścią jest oszczędność czasu w porównaniu z sytuacją bilateralnych spotkań czy rozmów pomiędzy instytucjami świadczącymi różne usługi. Również trudne do przeliczenia na wartości finansowe jest kumulowanie wiedzy o dziecku krzywdzonym, które jest kluczowe, ponieważ zebranie wiedzy i możliwość omówienia jej w interdyscyplinarnym gremium umożliwia dobranie odpowiednich działań pomocowych i interwencyjnych oraz doprowadzenie do jak najszybszego przerwania przemocy i zniwelowania jej dotkliwych konsekwencji.

Działanie, które zostało tylko w niewielkim stopniu poddane monetyzacji, to szkolenia prowadzone przez zespół profesjonalistów CPD w Starogardzie dla kadr nowo powstających CPD. Przekazywana wiedza na temat modelu pracy Barnahus to coś więcej niż godziny pracy eksperckiej. To skalowanie wyjątkowego modelu pracy.

W CPD prowadzona jest również współpraca z instytucjami, które świadczą różne usługi na rzecz dziecka i jego rodziny, mająca na celu wymianę wiedzy o dziecku w systemie i podejmowanie na tej podstawie skoordynowanej pomocy. Jest to, zatem, działanie na poziomie systemowym, które poprawia w znaczącym stopniu dotarcie do dzieci najbardziej zagrożonych, poprawia jakość pomocy i - finalnie - umożliwia zatrzymanie krzywdzenia i zmniejszanie jego niszczących skutków. W latach 2022-2023 CPD w Starogardzie przeprowadził szkolenia dotyczące pracy w modelu Barnahus dla 7 nowo powstałych CPD z: Olsztyna, Wrocławia, Sosnowca, Poznania, Łodzi, Rzeszowa i Lublina.

Podobnie w przypadku zewnętrznych spotkań interdyscyplinarnych, które odbywają się poza siedzibą CPD, szacowaniu korzyści zostały poddane wyłącznie działania stosunkowo proste do przeliczenia - godziny pracy ekspertów CPD m.in. w ramach prac różnych instytucji w związku z Niebieskimi Kartami. W analizowanym okresie były to spotkania w ramach grup diagnostyczno-pomocowych w procedurach Niebieskich Kart, spotkania Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego poświęcone analizie Niebieskich Kart w OPS, monitoring procedur najtrudniejszych przypadków krzywdzenia z pracownikami OPS i policji. Uwzględnione tu zostały także spotkania

terapeutów CPD w PCPR dotyczące oceny funkcjonowania dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej⁶.

Standard współpracy międzyinstytucjonalnej, który materializuje się poprzez opisaną praktykę działania, jest również formalizowany. Dbając o jasne zasady współpracy z wyżej wymienionymi instytucjami, CPD zawierają formalne porozumienia o współpracy z instytucjami otoczenia dziecka, szczególnie z Ośrodkami Pomocy Społecznej.

W 2024 roku na mocy ustawy z dnia 28 lipca 2023 o zmianie Ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1606) - tzw. ustawy Kamilka - na samorządy został nałożony prawny obowiązek przeprowadzenia analizy każdego śmiertelnego przypadku krzywdzenia dziecka. Taką procedurę są zobowiązane przeprowadzić władze samorządowe, na których terenie doszło do takiego zdarzenia, aby wskazać obszary funkcjonowania procedur oraz współpracy międzyinstytucjonalnej wymagające poprawy.

Praktyka w Starogardzie Gdańskim wyprzedziła te korzystne zmiany legislacyjne. Takie działania rozpoczęły się już w marcu 2022 roku po tragicznym wypadku śmierci dziecka na terenie powiatu starogardzkiego. Z inicjatywy lokalnego CPD Prezydent Starogardu Gdańskiego rozpoczął proces analizy okoliczności wypadku w celu ustalenia luk i zaniedbań, jakie powstały w systemie instytucji mających kontakt z dzieckiem. Było to, więc, pionierskie działanie, wyprzedzające wprowadzenie ustawowego obowiązku. Udział pracowników CPD w tym procesie został włączony do monetyzacji i policzony jako godziny pracy ekspertów w komisji powołanej do analizy śmiertelnego przypadku (były to szkolenia dla członków komisji, udział w spotkaniach komisji i wywiady z przedstawicielami instytucji). Wkład CPD w ten proces ma jednak o wiele poważniejsze konsekwencje i niesie ogromne zyski społeczne, którą są trudne albo wręcz niemożliwe do wycenienia w obecnym momencie. Między innymi sam fakt doprowadzenia przez CPD do powstania komisji uruchomił niewystarczające wcześniej międzysektorowe działanie poszukiwania luk w systemie zapobiegania krzywdzeniu dzieci. Na bazie rekomendacji ze wspomnianego raportu analizy śmiertelnego przypadku, który powstał w ciągu 2022 i 2023 roku, jest planowane wypracowanie lokalnej polityki ochrony dzieci dla powiatu starogardzkiego, do czego zobowiązał się obecny Prezydent Starogardu Gdańskiego. Obecnie trwają przygotowania do rozpoczęcia prac nad tym dokumentem, w modelu partycypacyjnym, przy aktywnym udziale CPD w Starogardzie Gdańskim, instytucji samorządowych i lokalnych instytucji pomocowych, które w swojej pracy spotykają się i reagują na sytuacje stosowania przemocy wobec dzieci (są to: policja, placówki oświatowe, instytucje wymiaru sprawiedliwości, instytucje ochrony zdrowia) oraz zewnętrznych konsultantów zarekomendowanych przez CPD. W pracach wykorzystywane są praktyki zaczerpnięte z modelu brytyjskiego.

Poza wymienionymi pracami, CPD brał w latach 2022-2023 czynny udział w tworzeniu rozwiązań systemowych na poziomie miasta i powiatu Starogard Gdański, a konkretnie

⁶ Praktyka ta funkcjonuje od 2023 roku. Terapeuta CPD mający pod opieką dziecko przebywające w pieczy zastępczej są zapraszani do PCPR, gdzie w obecności rodziców biologicznych i rodziców zastępczych dokonuje się oceny funkcjonowania dziecka.

lokalnych strategii dotyczących problematyki krzywdzenia dzieci: Programu Wsparcia Rodziny w Gminie Miejskiej Starogard Gdański na lata 2021-2023 oraz Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Stargardzkim na lata 2021-2024. Podobnie jak w przypadku innych działań interdyscyplinarnych i międzyinstytucjonalnych, czas poświęcony na zaangażowanie koordynatorki CPD został przeliczony na wartości finansowe. I znów – jak w przypadku innych działań międzysektorowych, trudno jest oszacować wszystkie korzyści z wniesienia doświadczenia ośrodka wyspecjalizowanego w pomocy dzieciom pokrzywdzonym przestępstwem do tych strategii. Trudno oszacować całościową korzyść ze zmian dla systemu pomocy wdrożonych na ich podstawie, a patrząc od strony zysków dla samorządów – trudno jest oszacować o ile mniej (lub więcej) zostanie wydanych środków z budżetu centralnego i samorządowego na działania interwencyjne związane z krzywdzeniem dzieci w konsekwencji opracowania tych strategicznych dokumentów. Aby dojść do wyceny zmniejszenia obciążeń finansowych dla samorządu wskutek wdrożenia tych dokumentów (lub w przypadku analizy śmiertelnego przypadku - rekomendacji), konieczne byłoby dokonanie najpierw oceny stopnia ich wdrożenia, a dalej skomplikowany proces szukania przybliżeń, na ile te wdrożenia przełożyły się na zmniejszenie obciążeń związanych z krzywdzeniem dzieci dla różnych instytucji i wreszcie - uwzględnienia czynnika czasu.

Podsumowując, wymienione działania pokazują trudny do przecenienia, ale jednocześnie trudny do wyceny, wkład CPD w tworzenie rozwiązań systemowych. Trudno oszacować wartość skutków pionierskiego działania w postaci pracy komisji ds. śmiertelnego przypadku, jeszcze przed wprowadzeniem w życie ustawy nakazującej samorządom taki obowiązek, trudno również wycenić wprowadzenie do tworzenia lokalnych polityk ochrony dzieci wzoru rozwiązań sprawdzonych na gruncie brytyjskim. Wszystkie te działania, wsparte od momentu wprowadzenia w 2024 roku ustawy odpowiednimi ramami prawnymi, dają szansę na istotną poprawę praktyki koordynacji między instytucjami i wprowadzenie właściwych mechanizmów reagowania i stosowania ochrony w przypadkach podejrzenia krzywdzenia dzieci.

5. Szacowanie społecznych korzyści programu Dziecko w Sieci

5.1. Działania programu Dziecko w Sieci

Celem programu FDDS Dziecko w Sieci (DwS) jest profilaktyka zagrożeń dzieci i młodzieży w sieci, promowanie idei higieny cyfrowej, edukacja dzieci, rodziców i profesjonalistów, diagnoza i nagłaśnianie specyfiki i skali problemu zagrożeń dla dzieci w Internecie. Cele te są realizowane przede wszystkim poprzez projekty edukacyjne, kampanie społeczne i konferencje.

W latach 2022-2023 program DwS realizował działania projektowe w ramach programu Komisji Europejskiej Safer Internet. Fundacja Orange, na mocy zawartej umowy partnerstwa, była głównym partnerem realizowanych projektów. W tym okresie zrealizowano 3 duże, organizowane co roku projekty konferencyjne, które odbywają się w formule hybrydowej (stacjonarnie i online): Dzień Bezpiecznego Internetu (DBI), Digital Youth Forum (DYF) oraz Międzynarodową Konferencję „Bezpieczeństwo Dzieci i Młodzieży w Internecie”. Program DwS kontynuował również prowadzenie seminariów eksperckich, serwisów sieciaki.pl i necio.pl oraz programu profilaktycznego dotyczącego cyberprzemocy, przeznaczonego dla młodzieży szkolnej IMPACT. W tym okresie program DwS stworzył i przeprowadził kampanię społeczną „Ciało nie określa”, stworzył i promował kampanię „Dopamina” oraz wyemitował nową odsłonę kampanii LGBT+JA. Rozpoczęto również realizację kampanii społecznej skierowanej do rodziców „Domowe Zasady Ekranowe”.

Dzień Bezpiecznego Internetu jest międzynarodowym wydarzeniem promującym bezpieczne korzystanie z internetu, w szczególności wśród dzieci i młodzieży. Obchody DBI rozpoczynają się uroczystą galą, której odbiorcami są nauczyciele i specjaliści z branży edukacyjnej. W programie gali znajdują się wystąpienia specjalistów oraz dyskusje panelowe. W ramach obchodów DBI realizowane są liczne webinaria (dla profesjonalistów pracujących z dziećmi) oraz lekcje online dla dzieci w wieku szkolnym. Kluczową częścią DBI są lokalne inicjatywy, czyli działania organizowane przez szkoły, organizacje pozarządowe, firmy, jednostki kulturalne. Mają one na celu edukowanie w zakresie bezpiecznego korzystania z internetu w szkołach.

Digital Youth Forum to wydarzenie skierowane do młodych i przez nich współtworzone. Dotyczy pozytywnego i kreatywnego wykorzystywania nowych technologii. W 2023 roku w ramach 8. Edycji DYF został zaprezentowany premierowo film „Dopamina”, będący częścią kampanii społecznej skierowanej do młodzieży w temacie świadomego korzystania z mediów społecznościowych.

Międzynarodowa Konferencja „Bezpieczeństwo Dzieci i Młodzieży w Internecie” jest największym, organizowanym co roku wydarzeniem w Polsce poświęconym bezpieczeństwu dzieci online i jest skierowana do profesjonalistów pracujących z dziećmi i młodzieżą.

Domowe Zasady Ekranowe są cykliczną kampanią podejmującą tematykę związaną z przeciwdziałaniem nadmiernemu korzystaniu z urządzeń ekranowych. Prowadzona od 2023 roku edycja kampanii skupia się na rodzicach małych dzieci i promowaniu przekazu, że dla prawidłowego rozwoju dzieci i relacji z dziećmi konieczne jest poświęcanie dzieciom czasu i uwagi rodziców, co obecnie jest zakłócanie przez nadmierne korzystanie z ekranów - również przez osoby dorosłe.

Serwis sieciaki.pl istnieje od 2001 roku. Jest to polska platforma edukacyjna, której celem jest edukacja dzieci w zakresie bezpiecznego korzystania z internetu i rozwijania umiejętności cyfrowych. Oferuje ona interaktywne gry, quizy oraz porady na temat bezpieczeństwa w sieci. Serwis wspiera także szkoły w zakresie edukacji informatycznej i ochrony dzieci w Internecie. Serwis necio.pl jest odpowiednikiem serwisu sieciaki.pl, skierowanym do młodszych dzieci. W latach 2022-2023 program DwS rozwijał obydwa serwisy, na których zamieszczone są materiały edukacyjne dla dzieci z przedszkoli i pierwszych klas szkoły podstawowej oraz dla nauczycieli i wychowawców. W ramach przeprowadzonej akcji „Sieciaki jest nas więcej” wydano trzecią z serii książkę, wyprodukowano słuchowisko, animowany film promujący książkę oraz serwis internetowy. Serię książek przetłumaczono na jęz. ukraiński. Stworzono również scenariusze zajęć lekcyjnych pt. „Sieciakowe lekcje”, dostępne online w formie pdf, przygotowano i rozesłano do 1000 szkół w całej Polsce zestawy edukacyjne zawierające wydrukowane scenariusze lekcji „Sieciakowe Lekcje” oraz dodatkowe materiały edukacyjne (dyplomy, książki, naklejki, karty pracy oraz sznurówki, stanowiące symbol sprzeciwu wobec przemocy rówieśniczej).

Program IMPACT to program profilaktyczny dla szkół, których celem jest zapobieganie zjawisku cyberprzemocy wśród młodzieży w wieku 13-16 lat. Składa się z szeregu przeznaczonych dla nauczycieli scenariuszy zajęć, które w kompleksowy sposób rozwijają i wzmacniają kompetencje indywidualne oraz społeczne mogące ograniczać zachowania agresywne, redukują czynniki ryzyka cyberwiktyimizacji, cybersprawstwa oraz zachowań świadków wzmacniających agresję elektroniczną oraz modyfikują zachowania niepożądane w kierunku intensyfikacji konstruktywnych, twórczych działań w sieci. W ramach edycji 2023 przeprowadzono dwa cykle szkoleń pt. „Przeciwdziałanie przemocy w szkołach – program profilaktyczny IMPACT dla nauczycieli oraz innych profesjonalistów”.

W latach 2022-2023 działania programu DwS były finansowane przez Komisję Europejską – program Safer Internet, Fundację Orange, Nationale Nederlanden, Fundusze EOG, Samsung, Google, Meta, Tik Tok, Algida, Warbud, Fly On The Cloud oraz ze środków własnych.

Aby zobrazować skalę i zasięg działań programu DwS, przeprowadzone w latach 2022-2023 działania przedstawiają się w liczbach następująco (wybrane wskaźniki):

- 298 052 uczestników konferencji, szkoleń, webinarów, seminariów i warsztatów;
- 10 578 lokalnych inicjatyw angażujących 1 806 124 uczniów, rodziców i nauczycieli w ramach Dnia Bezpiecznego Internetu i Digital Youth Forum;

- 500 pakietów edukacyjnych Ciało nie określa – produkcja i dystrybucja;
- 4505 uczestników debaty „Uwaga: Dopamina! Jak wspierać młodzież w korzystaniu z mediów społecznościowych”.

5.2. Interesariusze

W procesie tworzenia mapy oddziaływań wyodrębniono następujące grupy interesariuszy:

- ❖ Dzieci
- ❖ Młodzież
- ❖ Rodzice
- ❖ Nauczyciele i inni profesjonaliści pracujący z dzieckiem
- ❖ Lokalni partnerzy (głównie szkoły, ale również przedszkola, biblioteki, MDK, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, organizacje pozarządowe)
- ❖ Społeczeństwo
- ❖ Pracownicy programu DwS
- ❖ Instytucje publiczne (NASK, MEN, KPRM, MC, RPO, RPD)
- ❖ Instytucje międzynarodowe (UE, UNESCO, ITU, INSAFE, INHOPE)
- ❖ Firmy z sektora IT i fundacje korporacyjne/firmy

Na wartości finansowe przeliczono koszt dostarczenia wiedzy i narzędzi dzieciom i młodzieży, rodzicom, nauczycielom i innym profesjonalistom pracującym z dziećmi oraz koszt dotarcia z przekazem na temat zagrożeń związanych z siecią do szerokiego społeczeństwa. Przeliczono również koszt merytorycznego wzmocnienia personelu CPD. Korzyści związane z partnerstwem z instytucjami publicznymi, w tym międzynarodowymi oraz firmami zostały opisane jako korzyści niefinansowe.

5.3. Mapa oddziaływań

Podobnie jak w przypadku prowadzenia procesu badawczego CPD w Starogardzie Gdańskim, przed przystąpieniem do analizy metodą SROI programu DwS sporządzono wstępny model mapy oddziaływania społecznego (Ryc. 3). W trakcie tworzenia mapy oddziaływań został on rozwinięty, w szczególności szczegółowo rozpisano działania i rezultaty – opisane jako korzyści dla poszczególnych grup interesariuszy.

Ryc. 3. Model wpływu społecznego działań programu DwS.

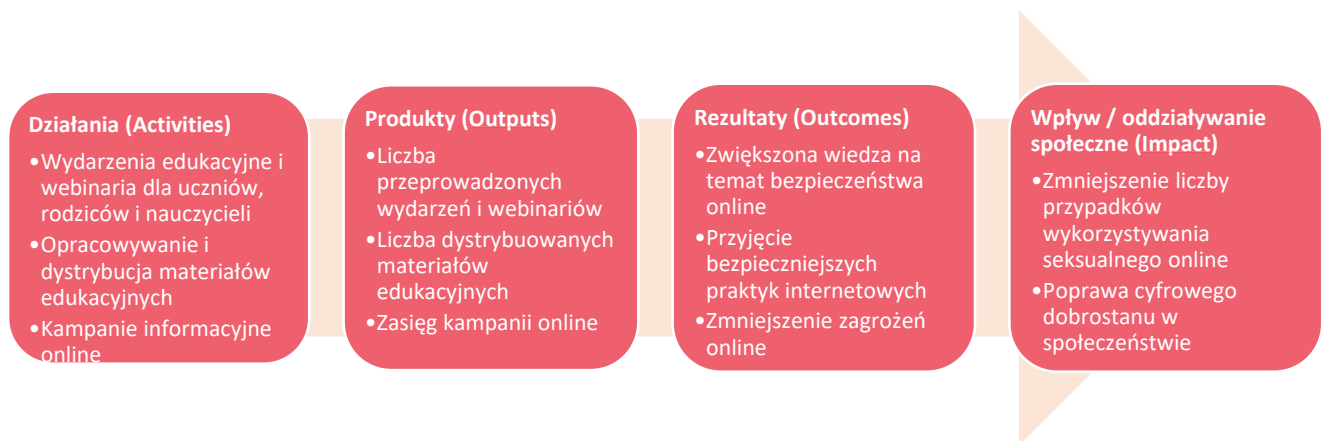

Tabela 5. Mapa oddziaływań dla programu Dziecko w Sieci.

Interesariusz	Działania	Korzyści
Dzieci	<p>“Sieciaki” i “Necio” - serie działań i materiałów: publikacje książkowe, e-learning, lekcje online, strony www, słuchowiska, kreskówki</p> <p>Dzień Bezpiecznego Internetu 2022 i 2023</p>	<p>- Poprawa bezpieczeństwa dzieci w internecie (szeroko rozumiana prewencja doświadczania przemocy za pośrednictwem Internetu i zaburzeń psychicznych z tym związanych);</p> <p><u>Szczegółowo:</u></p> <p>- Zwiększenie wiedzy dzieci na temat zagrożeń w internecie, podniesienie poziomu wiedzy o bezpiecznym korzystaniu z Internetu,</p> <p>- Zwiększenie umiejętności dzieci bezpiecznego korzystania z Internetu</p> <p>- Zmniejszenie ekspozycji na szkodliwe treści i kontakty w internecie</p> <p>- Poprawa dobrostanu psychicznego, zmniejszenie zachowań aresywnych i autodestrukcyjnych</p>
Młodzież	<p>Ciało nie określa, Dopamina – kampanie społeczne, lekcje online, eventy, materiały</p> <p>Digital Youth Forum 2022 i 2023</p>	<p>- Poprawa bezpieczeństwa młodzieży w internecie (szeroko rozumiana prewencja doświadczania przemocy za pośrednictwem Internetu i zaburzeń psychicznych z tym związanych);</p> <p><u>Szczegółowo:</u></p>

	<p>Dzień Bezpiecznego Internetu 2022 i 2023</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Promowanie pozytywnych wzorców korzystania z Internetu jako alternatywy dla zagrożeń online; - Zwiększenie wiedzy młodzieży na temat zagrożeń związanych z korzystaniem z Internetu; - Zwiększenie wiedzy młodzieży na temat zagrożeń związanych z korzystaniem z mediów społecznościowych; - Zwiększenie świadomości na temat negatywnych wzorców dot. ciała i hejtu w sieci związanego z wyglądem poprzez promocję neutralnej perspektywy dotyczącej ciała i wyglądu; - Promowanie pozytywnych wzorców korzystania z Internetu jako alternatywy dla zagrożeń online; - Zwiększenie wiedzy młodzieży na temat zagrożeń związanych z korzystaniem z Internetu; - Poprawa zdrowia fizycznego i psychicznego młodzieży (np. zmniejszenie zaburzeń odżywiania, samookaleczeń, prób samobójczych).
<p>Rodzice</p>	<p>„Domowe zasady ekranowe” – strona www, broszura, spot „Zadbaj o dziecięcy mózg”; Szkolenia dla rodziców - webinary: „Ciałopozytywny dom”, „Rodzina i ekrany: jak zadbać o dobrostan dziecka w ekranowych czasach?”, seminaria eksperckie, podcasty; Platforma edukacyjna dla rodziców rodzice.fdds.pl; Dzień Bezpiecznego Internetu 2022 i 2023.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Zwiększenie świadomości na temat modelowania zachowań dzieci przez zachowania rodziców m.in. w kontekście korzystania z urządzeń ekranowych; - Zwiększenie świadomości na temat wagi akceptacji cielesności dzieci; - Zwiększenie umiejętności kontroli rodzicielskiej i kultury korzystania z elektroniki.

Nauczyciele i inni profesjonalści	Seminaria i szkolenia dla profesjonalistów (przewodnik dot. prywatności, jak chronić dzieci przed pornografią online); "Przeciwdziałanie przemocy w szkołach - program profilaktyczny IMPACT" (w tym tematyczne seminaria eksperckie prowadzone 2 razy w roku); Dzień Bezpiecznego Internetu 2022 i 2023; Platforma edukacja.fdds.pl i strona saferinternet.pl Scenariusze zajęć "Sieciaki" i "Necio"; 16 i 17 Międzynarod.owa Konferencja „Bezpieczeństwo Dzieci i Młodzieży w Internecie”; Digital Youth Forum 2022 i 2023; Konferencje zewnętrzne	- Zwiększenie wiedzy profesjonalistów pracujących z dziećmi na temat zjawisk związanych z korzystaniem z Internetu: uwodzenia w internecie, bezpieczeństwa osób neuro różnorodnych, chronienia dzieci przed pornografią, roli szkoły w profilaktyce przemocy rówieśniczej, radzeniu sobie z dezinformacją i sztuczną inteligencją, angażowaniu rodziców w przeciwdziałanie zagrożeniom w internecie; - Zwiększenie świadomości nauczycieli i pracowników oświaty na temat negatywnych wzorców dot. ciała i hejtu w sieci związanego z wyglądem; - Zwiększenie wykorzystania wiedzy o bezpiecznym Internecie w pracy z dziećmi.
Lokalni partnerzy	Dzień Bezpiecznego Internetu 2022 i 2023	-Zwiększenie praktycznych umiejętności nauczycieli i innych profesjonalistów pracujących z dziećmi na temat zagrożeń związanych z korzystaniem z Internetu;
Społeczeństwo	Wystąpienia ekspertów DWS w mediach i doniesienia medialne dotyczące treści poruszanych w kampaniach i podczas konferencji; Kampanie społeczne: LGBT, Ciało nie określa, Dopamina Dzień Bezpiecznego Internetu 2022 i 2023; Digital Youth Forum 2022 i 2023.	- Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat zagrożeń związanych z korzystaniem z Internetu; - Zwiększenie otwartości na funkcjonowanie w społeczeństwie osób o różnych preferencjach seksualnych i o różnym wyglądzie; - Zmniejszenie napięcia związanego z własnym wyglądem i wyglądem dzieci.
Pracownicy DWS	Udział w działaniach własnych FDDS i w konferencjach międzynarodowych	- Wzmocnienie kompetencji ekspertów w obszarze bezpiecznego korzystania z

		Internetu i prowadzenia kampanii prewencyjnych
Institucje publiczne	Partnerstwo w kampaniach i wydarzeniach edukacyjnych; Kampanie społeczne: LGBT, Ciało nie określa, Dopamina; Dzień Bezpiecznego Internetu 2022 i 2023.	- Zwiększenie dostępu do eksperckiej wiedzy na temat krzywdzenia dzieci w internecie - wkład w realizację działań w zakresie poprawy bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w społeczeństwie cyfrowym;
Institucje Unii Europejskiej, UNESCO	Partnerstwo w kampaniach i wydarzeniach edukacyjnych.	- Realizacja Europejskiej Deklaracji Praw i Zasad Cyfrowych, w tym Nowej strategii na rzecz lepszego Internetu dla dzieci (BIK+) poprzez promocję bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w społeczeństwie cyfrowym; - Zasilenie działań realizowanych w ramach platformy Better Internet for Kids.
Firmy z sektora IT i fundacje korporacyjne /firmy	Partnerstwo w kampaniach i wydarzeniach edukacyjnych; Kampanie społeczne: LGBT, Ciało nie określa, Dopamina Dzień Bezpiecznego Internetu 2022 i 2023.	- Realizacja idei Społecznej Odpowiedzialności Biznesu - Dostęp do wiedzy eksperckiej na temat krzywdzenia dzieci w Internecie

5.4. Nakłady

Nakłady policzono za 2 lata funkcjonowania programu DwS. Nakłady uwzględniają przede wszystkim koszty programowe programu DwS, czyli wynagrodzenia pracowników (niezależnie od formy prawnej zatrudnienia) i koszty prowadzenia działań merytorycznych (koszty ogólne). Szczegółowo zostały one rozpisane w Tab. A1 w Aneksie 3. Poza kosztami programowymi wzięto pod uwagę koszty obsługowe programu ponoszone przez FDDS, czyli część całkowitych kosztów obsługi księgowej, administracyjnej, informatycznej, prowadzenia fundraisingu i rekrutacji ponoszonych przez FDDS (Aneks 3, Tab. A2). Koszty te zostały policzone proporcjonalnie - jako procentowy udział kosztów wybranych kategorii, liczony według proporcji zatrudnienia (liczba osób zatrudnionych na umowę o pracę w programie na koniec danego roku kalendarzowego w stosunku do liczby wszystkich osób zatrudnionych na tę samą formę prawną w FDDS na koniec tego roku kalendarzowego). Tak policzony udział kosztów

DWS w całości kosztów obsługowych za 2022 rok wyniósł 3,6%, a za rok 2023 – 5,0% (Aneks 3, Tab. A3 i A5). Podsumowanie nakładów dla DwS przedstawia zamieszczona niżej Tabela 6.

Tabela 6. Suma kosztów programowych programu Dziecko w Sieci i kosztów obsługowych (liczonych proporcjonalnie wg. liczby osób zatrudnionych) w latach 2022-2023.

RODZAJ KOSZTU	SUMA w PLN
Dziecko w Sieci – koszty programowe	3 836 076
Administracja + IT	352 198
Fundraising	137 918
PR	53 248
HR	55 382
Księgowość	62 832
	4 497 653

5.5. Szacowane korzyści

Podobnie jak w przypadku szacowania wartości oddziaływania społecznego dla CPD w Starogardzie Gdańskim, tylko część ze zidentyfikowanych w „mapie oddziaływań” korzyści programu DwS została przeliczona na wartości finansowe. Wynika to z przyjętej metody wyceniania kosztów alternatywnych dostarczonych produktów i usług.

Szacowanie korzyści wymagało wielu konsultacji. Wyjściowe propozycje mapy oddziaływań, a następnie strumieni danych poddanych przeliczeniu i wreszcie raportu były uzupełniane i korygowane podczas 5 spotkań oraz konsultacji z osobami odpowiedzialnymi w programie DwS za poszczególne działania.

Oszacowane korzyści to, jak wspomniano we Wstępie, minimalny koszt przeprowadzonych przez FDDS działań, które przy założeniu hipotetycznej sytuacji, w której FDDS nie istnieje, byłyby przeprowadzone przez inne podmioty na podobnym poziomie złożoności i w podobnej skali (osiągając podobne zasięgi).

Generalnie przy wycenie ustalano wartości rynkowe odpowiedników przekazów lub produktów dostarczanych przez DwS. Dla każdego typu produktu zebrano minimum 3 rynkowe oferty. W przypadku braku produktów o danej tematyce posługiwano się cenami odpowiedników - na przykład do wyceny słuchowiska przyjęto średni koszt ebooka o tematyce zbliżonej do wycenianego produktu.

W przypadku korzyści dla społeczeństwa policzony został koszt dotarcia poprzez media z kampaniami i innymi działaniami i materiałami edukacyjnymi. Podstawą wyliczeń były dane z monitoringu mediów tradycyjnych i elektronicznych, przygotowywanego na zlecenie FDDS. Z bazy wszystkich doniesień medialnych dotyczących Fundacji za lata 2022 i 2023 odfiltrowano artykuły i wzmianki dotyczące rozmaitych działań program

Dziecko w Sieci: poszczególnych kampanii, informacji o konferencjach oraz wypowiedzi ekspertów FDDS. Do szacowania wartości tych publikacji wykorzystano miarę AVE (ang. *Advertising Value Equivalency*) i na podstawie wiedzy zespołu Public Relations FDDS przyjęto 25% tej wartości jako ekwiwalent kosztu, jaki musiałby zostać poniesiony, aby treści te zostały opublikowane lub wyemitowane komercyjnie.

W przypadku liczenia alternatywnych kosztów produktów niemających bezpośredniego odpowiednika komercyjnego, szukano kosztów podobnych produktów. Na przykład do szacowania korzyści społecznych szeroko wykorzystywanych serwisów edukacyjnych dla dzieci, profesjonalistów i rodziców sieciaki.pl i necio.pl policzono koszt dostępu dla jednej klasy pakietu edukacyjnego dla dzieci o podobnej tematyce. Dzieląc ten koszt na jednego ucznia uzyskiwano koszt dostępu dla jednej osoby, który na podstawie statystyk oglądalności serwisów edukacyjnych można oszacować dla całej populacji osób korzystających z serwisów w analizowanych latach.

Zestawienie wartości oszacowania oddziaływania społecznego programu DwS znajduje się w Tabeli 7. Pełna tabela z kalkulacjami składającymi się na wycenę nakładów znajduje się w Aneksie 2.

Tabela 7. Oszacowanie wartości oddziaływania społecznego programu Dziecko w Sieci za lata 2022 i 2023.

Interesariusz	Opis korzyści	Liczba beneficjentów	Łączna wartość oszacowania oddziaływania społecznego (w PLN)
Dzieci i młodzież	Zwiększenie wiedzy dzieci i młodzieży i nabycie kompetencji w obszarze zagrożeń płynących z nadużywania i nieprawidłowego korzystania z Internetu i urządzeń ekranowych oraz wzmocnienie postaw akceptacji dla różnorodności	233 522	7 408 977
Rodzice	Wzmocnienie cyfrowych umiejętności rodzicielskich i pomoc w radzeniu sobie z problemem nadmiernego korzystania z ekranu przez dzieci - udział w webinarach	643	57 227
Profesjonaliści	Nabycie przez nauczycieli i innych profesjonalistów wiedzy i dostarczenie narzędzi do edukacji dzieci i młodzieży w zakresie bezpiecznego korzystania z Internetu oraz profilaktyki przemocy	37 883	21 146 987
Lokalni partnerzy	Zwiększenie wiedzy dzieci, rodziców i profesjonalistów pracujących z dziećmi (udział w inicjatywach lokalnych) w zakresie bezpiecznego korzystania z Internetu	1 806 124	31 522 440
Spółeczeństwo	Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat zagrożeń związanych z korzystaniem z Internetu	4 418 886	2 820 000
Personel DwS	Wzmocnienie wiedzy i kompetencji pracowników - ekspertów FDDS w obszarze bezpiecznego korzystania z Internetu i prowadzenia kampanii prewencyjnych	3	17 580
Łączna suma oszacowanych korzyści			62 973 211

5.6. Wskaźnik SROI

Odniesienie nakładów finansowych ponoszonych na działania profilaktyczne programu Dziecko w Sieci, do łącznej wartości korzyści społecznych z tych działań potwierdza

znaną tezę, że korzystniej jest zapobiegać problemom niż niwelować ich skutki. Uzyskany wskaźnik wskazuje na 14-krotny zysk z każdej zainwestowanej złotówki, przy maksymalnie zawężonym, za to dobrze ugruntowanym w danych sposobie wykorzystania metody SROI. Szerokie dotarcie FDDS z przekazami edukacyjnymi, czyli duża rozpoznawalność FDDS, skuteczne dotarcie i duże zainteresowanie materiałami i wydarzeniami DwS – to klucz do efektywności podejmowanych działań. Korzyści z działania DwS być może są znacznie większe jeśli wziąć pod uwagę wskaźniki zmiany wiedzy, świadomości i praktyki korzystania z Internetu. Wówczas po stronie korzyści należałoby policzyć oszczędności na leczeniu rozmaitych skutków nadużywania przez dzieci i młodzież Internetu i braku wiedzy o ochronie przed treściami szkodliwymi tej frakcji odbiorców DwS, która zmieniła świadomość, postawy i praktyki. Takie szacowanie wymagałoby jednak zmierzenia się z uwzględnieniem innych oddziaływań, którym poddane są dzieci i rodzice, czyli przekazów edukacyjnych pochodzących z innych niż FDDS źródeł.

Łączna wartość oszacowania oddziaływania społecznego	62 973 211 zł	=	14,00	WARTOŚĆ SPOŁECZNEJ STOPY ZWROTU Z INWESTYCJI
Łączna kwota nakładów	4 497 653 zł			

Jak wspomniano w cz. 2.2, zestawienie wyników szacowania zwrotu z inwestycji w programy profilaktyczne w różnych krajach pokazuje, że rezultat tych działań, szacowanych z wykorzystaniem metody SROI, jest dodatni. Oszacowanie przeprowadzone w naszym badaniu mieści się w zakresie wyników uzyskiwanych w innych krajach dla podobnych programów. Dla przykładu w USA jest to w zależności od badań: od 5,30 do 14,65 USD zwrotu z inwestycji, w Wielkiej Brytanii od 2,05 do 14,35 GBP; w Holandii zwrot jest szacowany na 4,04-6,72 GBP, w Australii – na 1,56-2,22 CAD, w Nowej Zelandii 3,75 USD (ONZ, 2022).

Wyniki przeprowadzonego badania potwierdzają to, co zostało zbadane na szeregu studiów przypadków w ramach porównawczego badania szacującego koszty przemocy wobec dzieci. Analiza efektywności programów mających na celu zapobieganie różnym formom przemocy wobec dzieci wykazała, że zapobieganie przemocy wobec dzieci jest tańsze niż krótko-, średnio- i długoterminowe koszty ponoszone przez jednostki, rządy i państwa w związku z jej konsekwencjami (Pereznieto, 2014, s. 6). Jest to silny argument przemawiający za inwestowaniem w programy zapobiegania przemocy.

5.7. Korzyści niefinansowe

Bardzo wiele ostatecznych korzyści, jakie przynosi realizacja programu DwS, nie zostało poddanych monetyzacji. Przede wszystkim w ramach tego projektu nie było możliwe ustalenie, w jakim stopniu przekazy kampanijne i treści edukacyjne zmieniły świadomość dzieci, rodziców i profesjonalistów (w tym z bardzo licznej grupy partnerów lokalnych, przede wszystkim szkół). Wymagałoby to przeprowadzenia odrębnego

projektu badawczego, który uwzględniłby różnorodność form przekazów, treści i grup docelowych działań rozbudowanego programu DwS. Po drugie, szacując zyski nie wzięto pod uwagę, w jakim stopniu zmiana świadomości przekłada się na uważność na potrzeby dzieci i zapobieganie niekorzystnym oddziaływaniom – np. na ile rodzice, którzy zetknęli się z materiałami na temat zagrożeń płynących z nadużywania urządzeń ekranowych i sieci, podjęli działania chroniące własne dzieci. Dotarcie do ostatecznego pytania – o ile mniej dzieci wskutek prowadzenia działań edukacyjnych znajdzie się w potrzebie podjęcia terapii z powodu uzależnień behawioralnych lub w potrzebie terapii czy leczenia psychiatrycznego z powodu wykorzystania w sieci – wymagałoby przyjęcia wielu przybliżeń i pozostania w obszarze dużej niepewności co do wyników szacowania wartości społecznych korzyści. Z tego powodu postanowiliśmy nie sięgać z szacowaniem zysków do poziomu zmian, które są końcowymi, spodziewanymi rezultatami podejmowanych działań, gdy chodzi o bezpieczeństwo dzieci. Policzony został jednak koszt dotarcia z treściami edukacyjnymi na skalę, na jaką robi to FDDS. Wzrost świadomości i poprawa dobrostanu dzieci, jakie z tego wynikają, są więc potraktowane tu jako korzyść niefinansowa, tj. nie poddana w tym badaniu monetyzacji.

Instytucje partnerskie sektora prywatnego stanowią kolejną po dzieciach, rodzicach i profesjonalistach grupę interesariuszy programu DwS. One również odnoszą korzyści ze współpracy z FDDS. Korporacje, takie jak np. Orange, Samsung, Google, Meta i inne odnoszą z działań prowadzonych w partnerstwie z FDDS np. korzyści wizerunkowe. Ramy tego przedsięwzięcia badawczego nie pozwoliły na bliższe przyjrzenie się zyskom ze współpracy dla wszystkich partnerów, ale z pewnością można umieścić po stronie korzyści wsparcie przez tę grupę partnerów nagłośnienia tematów związanych z bezpiecznym korzystaniem z Internetu, a więc szerokie dotarcie do lokalnych partnerów i społeczeństwa.

Instytucje UE również zwiększają dotarcie do społeczeństwa z przekazem o bezpiecznym korzystaniu z Internetu. Dla przykładu Polskie Centrum Programu Safer Internet to ośrodek, do którego ekspertów (w tym w dużym stopniu ekspertów FDDS) media regularnie zwracają się z prośbą o komentarze, porady i analizy dotyczące kwestii bezpieczeństwa dzieci w kontekście rozmaitych zagrożeń związanych z siecią, co przyczynia się do zwiększenia świadomości społecznej.

Wreszcie, trzeba wziąć pod uwagę otoczenie instytucji państwowych, dla których korzyścią jest oddolne, prowadzone przez organizację trzeciego sektora, podejmowanie prewencyjnych działań w odpowiedzi na zagrożenia bezpieczeństwa dzieci. Państwo ponosi odpowiedzialność za edukację, w tym na temat współczesnych zagrożeń cywilizacyjnych, za bezpieczeństwo i ochronę praw dziecka. FDDS skupiająca licznych ekspertów, gromadząca wiedzę i - dzięki wieloletniej profesjonalnej pracy - zaufanie partnerów biznesowych, w istotny sposób oddziałuje i stanowi w tej chwili ważną, jeśli nie kluczową instytucję w obszarze przeciwdziałania zagrożeniom w Internecie. Zatem z pewnością FDDS w istotny sposób przyczynia się do realizacji misji wielu instytucji państwowych – Ministerstwa Edukacji Narodowej, Ministerstwa Cyfryzacji, NASK, Rzecznika Praw Dziecka czy Rzecznika Praw Człowieka.

Podsumowanie

Skala działania FDDS jest obecnie bardzo duża. Poprzez próbę oszacowania oddziaływania społecznego działań Fundacji chcemy pokazać naszym partnerom, darczyńcom, sympatykom i pracownikom, jak wiele korzyści przynosi całemu społeczeństwu praca na rzecz dzieciństwa wolnego od przemocy.

Wykorzystanie metody Społecznej Stopy Zwrotu z Inwestycji (SROI) do szacowania korzyści społecznych pozwala na przykładzie wybranych działań Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę unaocznić, że działania organizacji pozarządowych to nie tylko koszty. Organizacje działają non-profit w sensie finansowym, ale wypracowują zyski społeczne. Wiele badań ma na celu pokazanie kosztów rozmaitych problemów społecznych. Metoda SROI pozwala oszacować korzyści podejmowanych działań zapobiegawczych i interwencyjnych dla konkretnych grup odbiorców i objąć analizą działania rzadko uwzględniane w liczeniu i pokazywaniu rezultatów działań czy nawet korzyści - takie jak np. skalowanie działań.

Warto mieć świadomość, że korzyści społeczne z działań przeliczone na wartości finansowe, patrząc od drugiej strony - są kosztami, które w przypadku braku podjęcia tych działań poniosłoby (lub nie) państwo i inni interesariusze. W przypadku zaniechania działań FDDS i podjęcia ich przez innych aktorów - byłyby to koszty profilaktyki i interwencji związane z powiększaniem obszaru patologii, jakimi są krzywdzenie i narażenie na szkodliwe zjawiska związane z korzystaniem z Internetu. W przypadku niepodjęcia takich działań - w dalszej perspektywie oznaczałoby to koszty związane z funkcjonowaniem w społeczeństwie osób, które w swoim doświadczeniu mają krzywdzenie, przekładające się na różne niekorzystne zjawiska pogarszające funkcjonowanie w społeczeństwie (np. na rynku pracy) i wymagające dalszego leczenia chorób związanych z konsekwencjami przemocy (m.in. depresji czy chorób psychicznych).

W ewaluacji, w procesie monetyzacji musimy podjąć szereg arbitralnych decyzji i wykreślić granicę czasową i zakres możliwych do obliczenia korzyści dla interesariuszy w sposób zakorzeniony w danych (ang. *evidence-based*). W niniejszym raporcie zaprezentowane zostały minimalne szacunki, wg. wąskiego podejścia do szacowania korzyści, czyli bez uwzględnienia efektów działań odroczonego w czasie i bez uwzględnienia wszystkich korzyści dla wszystkich interesariuszy (np. instytucji państwowych czy firm partnerskich). W rzeczywistości korzyści społeczne są dużo większe, trudniejsze do przeliczenia na wartości finansowe, np. te związane ze zmianą postaw czy z pracą na rzecz tworzenia rozwiązań systemowych.

Przeprowadzone szacowanie pokazało, że społeczne korzyści z działań profilaktycznych są znacznie większe niż korzyści z działań interwencyjnych. Każda złotówka włożona w działania prewencyjne dotyczące cyberzagrożeń, przy minimalnych szacunkach wartości działań „tu i teraz” przyniosła 14-krotny zysk społeczny. W dzisiejszej rzeczywistości Internet stanowi nie tylko zagrożenie, ale i szansę dotarcia z informacją. Poprzez ten kanał możliwe jest prowadzenie szeroko

zakrojonych działań edukacyjnych, które zwielokrotniają włożony wysiłek. Trzeba przy tym pamiętać, że osiągnięte zasięgi dotarcia do społeczeństwa to wiele lat pracy FDSS na rzecz dzieciństwa bez przemocy i budowania rozpoznawalnej marki Fundacji, dzięki której jest to możliwe. Praca z dziećmi pokrzywdzonymi i ich rodzinami jest znacznie trudniejsza i wymaga bezpośrednich, długotrwałych, wysoko wyspecjalizowanych działań. Jest ona znacznie bardziej kosztochłonna i przeliczone według przyjętej metody korzyści społeczne, szacowane jako koszty alternatywnych działań, są w porównaniu z działaniami profilaktycznymi znacznie niższe - przynoszą zysk wynoszący 1,5-krotność zainwestowanych środków. Każdy wynik szacowania powyżej 1 oznacza korzyści społeczne.

Trzeba jednocześnie pamiętać, że korzyści zmierzone dla konkretnych działań przeprowadzonych w krótkim czasie będą odczuwane również w przyszłości - są to wszystkie konsekwencje przywrócenia pokrzywdzonych przestępstwem dzieci do prawidłowego funkcjonowania. Oznacza to zmniejszone obciążenia dla państwa wynikające z problemów na dalszych etapach życia w przypadku niepodjęcia interwencji i nieudzielenia fachowej pomocy. Podobnie współpraca międzyinstytucjonalna i tworzenie rozwiązań systemowych na poziomie lokalnym, trudne do uchwycenia w kategoriach monetarnych, tworzą system pomocy zwiększający bezpieczeństwo dzieci i redukujący szkodliwość przemocy. W podobny sposób trzeba patrzeć na działania profilaktyczne. Te niemierzalne korzyści mają w przyszłości szansę przynieść mierzalne efekty w postaci bardziej satysfakcjonującego życia osobistego i korzystnego, zdrowego funkcjonowania w społeczeństwie.

Aneksy

Aneks 1. Tabela szacowania wartości oddziaływania społecznego programu CPD w Starogardzie Gdańskim za lata 2022 i 2023.

Interesariusz	Opis korzyści	Szac. wartość jedn. (w PLN)	Liczba jedn.	Opis jedn.	Liczba beneficjentów	Łączna wartość oddz. społ. (w PLN)	Źródło oszacowania
Dzieci i młodzież	Poprawa samopoczucia i zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży pokrzywdzonych przestępstwem dzięki objęciu opieką psychologiczną i psychiatryczną	214	2514	godzina	261	537 996	Rynkowy koszt usługi
	Poprawa samopoczucia i zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży pokrzywdzonych przestępstwem dzięki objęciu opieką psychiatryczną	272	211	godzina	261	57 328	Rynkowy koszt usługi
	Poprawa zdrowia dzieci i młodzieży pokrzywdzonych przestępstwem dzięki objęciu opieką medyczną	183	5	godzina	5	915	Rynkowy koszt usługi
	Zmniejszenie stresu dzieci pokrzywdzonych przestępstwem związanego z	214	19	godzina	19	4 066	Rynkowy koszt usługi

	przesłuchaniem sądowym dzięki przygotowaniu do przesłuchania						
	Poprawa samopoczucia i zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży dzięki objęciu warsztatową opieką terapeutyczną	117	160	godzina	19	18 656	Rynkowy koszt usługi
Opiekunowie (rodzice)	Poprawa kondycji psychicznej oraz umiejętności rodzicielskich opiekunów w sytuacji pokrzywdzenia dzieci przestępstwem poprzez udzielenie indywidualnych konsultacji psychologicznych	214	2591	godzina	397	646 607	Rynkowy koszt usługi
	Poprawa kondycji psychicznej oraz umiejętności rodzicielskich opiekunów w sytuacji pokrzywdzenia dzieci przestępstwem poprzez udzielenie indywidualnych konsultacji psychiatrycznych	272	80	godzina		21 736	Rynkowy koszt usługi
	Poprawa kondycji psychicznej oraz umiejętności rodzicielskich opiekunów w sytuacji pokrzywdzenia dzieci przestępstwem poprzez	200	352	godzina		70 400	Rynkowy koszt usługi

	udzielenie indywidualnych konsultacji prawnych						
	Poprawa kondycji psychicznej oraz umiejętności rodzicielskich opiekunów poprzez udział w zajęciach warsztatowych	69	200	godzina	108	13 740	Rynkowy koszt usługi
Profesjonaliści	Zwiększenie wiedzy szerokiej grupy profesjonalistów poprzez udział w konferencjach "Dziecko pokrzywdzone przestępstwem" organizowanych przez CPD w Starogardzie Gdańskim	500	930	udział osoby w konferencji	930	465 000	Rynkowy koszt usługi
	Zwiększenie wiedzy profesjonalistów (nauczycieli, pracowników socjalnych) poprzez udzielanie indywidualnych konsultacji telefonicznych	50	30	godzina	30	1 500	Rynkowy koszt usługi
	Szkolenie dla przedstawicieli placówek w zakresie SOD	412	8	udział osoby w szkoleniu	17	3 294	Rynkowy koszt usługi

	Udział studentów psychologii i pedagogiki w stażach w CPD w Starogardzie Gdańskim	681	24	udział osoby w stażu przez 24 miesiące	12	196 013	Koszt stażu z urzędu pracy na 2023 rok na podst. art. 53 ustawy z dn. 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Osoba odbywała staż w wymiarze 60h/mies, a więc w wymiarze 37,5% etatu. $37,5\% * 1814,9 = 680,60$ zł. miesięcznie na osobę
Sieć Centrów Pomocy Dzieciom w Polsce	Podniesienie kompetencji personelu nowopowstających CPD należących do sieci koordynowanej przez FDDS w zakresie modelu pracy Barnahus (szkolenia dla CPD Olsztyn, Wrocław, Sosnowiec, Poznań, Łódź, Rzeszów, Lublin)	500	41	godzina	7 CPD	20 500	41 godzin pracy eksperckiej – wieloaspektowych szkoleń specjalistycznych
Rodziny zastępcze	Zwiększenie umiejętności rodzin zastępczych w obszarze pracy z dziećmi, które doświadczyły przemocy	85	8	godzina	21	676	Rynkowy koszt usługi
Personel własny	Zmniejszenie napięcia psychicznego związanego z pracą z dzieckiem	88	51	godzina	13	4 478	Rynkowy koszt usługi

	krzywdzonym i rodziną poprzez udział w superwizji						
	Podniesienie kwalifikacji poprzez udział pracowników CPD w specjalistycznych szkoleniach	100	111	godzina	13	11 045	Rynkowy koszt usługi
Społeczność lokalna i społeczeństwo	Podniesienie świadomości praw dziecka i zwiększenie wiedzy o placówkach pracujących z dzieckiem krzywdzonym na terenie miasta Starogard Gdański	-	-	Łączna wartość AVE przekazów dot. CPD	-	228 383	25% łącznej wartości AVE publikacji medialnych (portale, prasa, radio)
	Poprawa lokalnego rynku pracy i wzmocnienie znaczenia regionu poprzez stworzenie miejsc pracy dla wykwalifikowanych kadr	-	-	-	-	2 518 361	Łączna wartość wynagrodzeń osób pracujących w zespole CPD Starogard Gdański + proporcjonalnie (wg. liczby etatów) w FDDS w działach obsługowych
Sądy	Poprawa jakości przesłuchania sądowego dzięki organizacji przesłuchania dziecka w miejscu przyjaznym i znanym dziecku (CPD)	35	167	godzina		5 845	Koszt pracy sekretarsko-organizacyjnej na podstawie rozeznania cen rynkowych

Samorząd	Udział kadr CPD Starogard Gdański w komisji powołanej do analizy śmiertelnego przypadku (szkolenia dla członków komisji, udział w spotkaniach komisji, wywiady z przedstawicielami instytucji)	200	140	godzina		28 000	Rynkowy koszt pracy eksperckiej podobnego typu
	Wniesienie doświadczenia pracy z dzieckiem krzywdzonym w tworzenie rozwiązań systemowych na poziomie lokalnym (lokalnych strategii)	200	40	godzina		8 000	Rynkowy koszt pracy eksperckiej podobnego typu
	Kumulacja wiedzy o dziecku krzywdzonym w jednym miejscu poprzez interdyscyplinarną pracę wewnątrz zespołu CPD	200	624	godzina		124 800	Rynkowy koszt pracy eksperckiej podobnego typu
	Wniesienie wiedzy o poszczególnych przypadkach krzywdzenia do procedur prowadzonych przez instytucje pomocy społecznej, policję, prokuraturę i inne instytucje na terenie powiatu	200	664	godzina		132 800	Rynkowy koszt pracy eksperckiej podobnego typu
Łączna suma oszacowanych korzyści						5 120 140	

Aneks 2. Tabela szacowania wartości oddziaływania społecznego programu Dziecko w Sieci za lata 2022 i 2023.

Interesariusz	Opis korzyści [działanie]	Szac. wartość jedn. (w PLN)	Liczba jedn.	Opis jedn.	Liczba beneficjentów	Łączna wartość oddz. społ. (w PLN)	Źródło oszacowania
Dzieci i młodzież	Zwiększenie wiedzy dzieci i młodzieży na temat zagrożeń płynących z nadużywania i nieprawidłowego korzystania z Internetu i urządzeń ekranowych oraz wzmocnienie postaw akceptacji dla różnorodności:						
	[uczestnicy serwisów sieciaki.pl i necio.pl]	12			225 461	2 705 532	Koszt dostępu do pakietu edukacyjnego o podobnej zawartości dla klasy. Przeliczono na koszt dostępu dla 1 osoby

							przy założeniu liczebności klas 25 osób.
	[uczestnicy konferencji Digital Youth Forum i Dzień Bezpiecznego Internetu]	500	8 061	udział osoby w konferencji	8 061	4 030 500	Szacunek udziału w wydarzeniu ok. 4 h - na podstawie ewaluacji DYF
	Nabywanie kompetencji przez dzieci i młodzież w zakresie prawidłowego korzystania z Internetu i urządzeń ekranowych:						
	[czytelnicy książki Sieciaki]	53	3500	Egz. książki	3 500	184 800	Rynkowy koszt książki
	[odbiorcy słuchowiska Sieciaki - jest nas więcej]	35	340	odbiorca słuchowiska	340	11 900	Szacunek kosztu audiobooka
	[użytkownicy strony sieciaki.pl, którzy ukończyli kurs e-learningowy Nie dla hejtu]	175	2299		2 299	402 325	Wartość rynkowa kursu e-learningowego ok. 4h
	[udział użytkowników platformy edu.fdds.pl w	140	528		528	73 920	Wartość rynkowa kursu e-

	kursie e-learningowym Sieciaki]						learningowego ok. 35 min.
Rodzice	Wzmocnienie cyfrowych umiejętności rodzicielskich i pomoc w radzeniu sobie z problemem nadmiernego korzystania z ekranu przez dzieci - udział w webinarach	89	643	godzina	643	57 227	
Profesjoniści	Nabywanie przez nauczycieli i innych profesjonalistów wiedzy i narzędzi do edukacji dzieci i młodzieży w zakresie bezpiecznego korzystania z Internetu oraz profilaktyki przemocy:						
	[Udział w konferencjach i szkoleniach dla profesjonalistów]	369	37 883	udział w szkoleniu	37 883	13 978 827	Wartość rynkowa kosztu udziału w szkoleniu / dostępu do platformy edukacyjnej

	[Pobrania materiałów i scenariuszy z platformy edukacyjnej]	80	88 602	dostęp do platformy edukacyjnej	88 602	7 088 160	
	[Broszura zajęć „Sieciakowe lekcje”]	80	1 000	liczba egz.	1 000	80 000	
Lokalni partnerzy	Zwiększenie praktycznych umiejętności nauczycieli i innych profesjonalistów pracujących z dziećmi na temat zagrożeń związanych z korzystaniem z Internetu [udział szkół i innych placówek edukacyjnych w inicjatywach lokalnych związanych z Dniem Bezpiecznego Internetu i Digital Youth Forum]	2 980	10 578	dostęp do pakietu materiałów dla szkół	1 806 124	31 522 440	Wartość rynkowa dostępu szkoły do materiałów edukacyjnych dla rady pedagogicznej
Społeczeństwo	Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat zagrożeń związanych z korzystaniem z Internetu Dotarcie do szerokiego społeczeństwa z przekazami dotyczącymi zagrożeń dla dzieci i młodzieży z nadużywania Internetu			Koszt produkcji materiałów kampanii i promocji łączna wartość AVE przekazów dot. działań DwS	4 418 886	350 000 2 470 000	25% AVE z monitoringu mediów

Personel DWS	Wzmocnienie kompetencji pracowników - ekspertów FDDS w obszarze bezpiecznego korzystania z internetu i prowadzenia kampanii prewencyjnych	2 930	6	udział 1 osoby w konferencji międzynarodowej	3	17 580	
Łączna suma oszacowanych korzyści						62 973 211	

Aneks 3. Tabele obliczeń nakładów finansowych programów objętych SROI

Tabela A1. Koszty programowe CPD w Starogardzie Gdańskim i programu Dziecko w Sieci

Program	2022			2023			SUMA
	Wynagr. u. o pracę	Wynagr. u. zlecenia	Koszty ogólne	Wynagr. u. o pracę	Wynagr. u. zlecenia	Koszty ogólne	
CPD Starogard	674 006	34 510	171 023	1 006 047	34 510	225 550	2 145 646
DwS	743 681	101 818	872 040	883 827	84 637	1 150 073	3 836 076

Tabela A2. Całkowite koszty obsługowe FDDS w latach 2022 i 2023

Kategoria kosztów	2022			2023			SUMA
	Wynagr. u. o pracę	Wynagr. u. zlecenia	Koszty ogólne	Wynagr. u. o pracę	Wynagr. u. zlecenia	Koszty ogólne	
Administracja + IT	1 577 657	1 190 434	1 091 032	1 417 580	1 432 077	1 438 887	8 147 667
Fundraising	657 511	13 820	755 093	727 428	16 626	995 841	3 166 319
PR	386 263	35 699	124 555	467 528	42 945	164 268	1 221 257
HR	427 712	5 770	56 012	677 333	6 941	73 871	1 247 638
Księgowość	395 122	0	178 174	669 122	0	178 174	1 420 593
							15 203 474

Tabela A3. Liczba zatrudnionych na umowę o pracę w CPD w Starogardzie Gdańskim i programie Dziecko w Sieci.

Stan na	Program	Liczba zatrudnionych	% wszystkich zatrudnionych w FDDS
01.12.2023	CPD Starogard Gdański	12	8,6
01.12.2022	CPD Starogard Gdański	9	6,4
01.12.2023	Dziecko w Sieci	7	5,0
01.12.2022	Dziecko w Sieci	5	3,6

Tabela A4. Koszty obsługowe FDDS dla CPD w Starogardzie Gdańskim liczone proporcjonalnie wg. liczby osób zatrudnionych

Kategoria kosztów	2022			2023			SUMA
	Wynagr. u. o pracę	Wynagr. u.zlenia zlecenia	Koszty ogólne	Wynagr. u. o pracę	Wynagr. u. zlecenia	Koszty ogólne	
Administracja + IT	101 428	76 533	70 142	121 501	122 743	123 327	615 674
Fundraising	42 271	889	48 545	62 348	1 425	85 354	240 831
PR	24 833	2 295	8 008	40 072	3 681	14 079	92 968
HR	27 498	371	3 601	58 054	595	6 331	96 450
Księgowość	25 402		11 455	57 350		15 271	109 479
							1 155 402

Tabela A5. Koszty obsługowe FDDS dla programu Dziecko w Sieci liczone proporcjonalnie wg. liczby osób zatrudnionych

Kategoria kosztów	2022			2023			SUMA
	Wynagr. u. o pracę	Wynagr. u.zlenia zlecenia	Koszty ogólne	Wynagr. u. o pracę	Wynagr. u. zlecenia	Koszty ogólne	
Administracja + IT	56 322	42 499	38 950	70 879	71 604	71 944	352 198
Fundraising	23 473	493	26 957	36 371	831	49 792	137 918
PR	13 790	1 274	4 447	23 376	2 147	8 213	53 248
HR	15 269	206	2 000	33 867	347	3 694	55 382
Księgowość	14 106	-	6 361	33 456	-	8 909	62 832
							661 577

Bibliografia

Alberta Community Crime Prevention Organizations. (2015). *Social Return on Investment (SROI) Case Study: Sheldon Kennedy Child Advocacy Centre*. Recipient of Safe Communities Innovation Fund, Government of Alberta.

<https://open.alberta.ca/publications/safe-communities-innovation-fund-pilot-project-executive-summaries> (dostęp: 30.12.2024).

Bowlus A., McKenna K., Day T., Wright D. (2003). *The Economic Costs and Consequences of Child Abuse in Canada*. Report to the Law Commission of Canada.

Cieśliński W., Perechuda I., Barczyński B. (2022), Społeczna stopa zwrotu z inwestycji jako metoda oceny rezultatów badań naukowych, w: *Współczesne problemy zarządzania opartego na dowodach w sektorze publicznym*, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, S. 7-23.

Conti G., Morris S., Melnychuk M., Pizzo E. (2017). *The economic costs of child maltreatment in the UK*. NSPCC.

<https://learning.nspcc.org.uk/media/1094/economic-cost-child-maltreatment-united-kingdom-preliminary-study.pdf> (dostęp: 30.12.2024).

Elmquist J., Shorey C., Febres J., Zapor H., Klostermann K., Schratte A., Stuart G. (2015). *A review of Children's Advocacy Centers' (CACs) response to cases of child maltreatment in the United States*. *Aggression and Violent Behavior*, Volume 25, Part A, 2015. DOI: 10.1016/j.avb.2015.07.002.

Emerso, J., & Cabaj M. (2000). *Social return on investment*. *Making Waves*, 11(2).

Fang X., Brown D., Florence C., Mercy, J. (2012). *The Economic Burden of Child Maltreatment in the United States and Implications for Prevention*. *Child Abuse and Neglect* 36(2): 156-165.

Fearon J., Hoeffler A. (2014). *Benefits and Costs of the Conflict and Violence Targets for the Post-2015 Development Agenda*. Copenhagen Consensus Center.

<https://copenhagenconsensus.com/publication/post-2015-consensus-conflict-and-violence-assessment-hoeffler-fearon> (dostęp: 30.12.2024).

Flis-Świeczkowska M. (2023). *Model interdyscyplinarnej pomocy dzieciom pokrzywdzonym przestępstwem na przykładzie Centrum Pomocy Dzieciom. Dziecko Krzywdzone. Teoria, badania, praktyka*, 22(2), 104–132.

Głowacki J. (2021). *Social return on investment – does the tool work in practice?* *Social Entrepreneurship Review*, 2, 34–40. Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie. DOI: 10.15678/SER.2021.2.03.

Grabowska I., Wójcik Sz. (2021) *Oddziaływanie społeczne przedsiębiorstw społecznych w teorii i praktyce*, Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.

Haldorsson O.L. (2017). *Standardy jakości Barnahus, Wytyczne dla interdyscyplinarnego i międzyinstytucjonalnego wsparcia dzieci - ofiar i świadków przemocy*, Sekretariat Rady Państw Morza Bałtyckiego i Child Circle.

Holmes M. R., Richter, F. G. C., Votruba, M. E., Berg, K. A., & Bender, A. E. (2018). Economic burden of child exposure to intimate partner violence in the United States. *Journal of Family Violence*, 33(4), 239–249. DOI: 10.1007/s10896-018-9954-7.

Jarosz E. (2010). Ile kosztuje krzywdzenie dzieci? W: E. Syrek, (red.), "Czas społeczny akademickiego uczestnictwa w rozwoju i doskonaleniu civil society : księga jubileuszowa dedykowana profesorowi Andrzejowi Radziewiczowi-Winnickiemu w 65. rocznicę urodzin" (S. 434-444). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Johansson S., Stefansen K., Bakketeig E., Kaldal A. (red.) (2017). *Collaborating Against Child Abuse. Exploring the Nordic Barnahus Model*. Palgrave Macmillan, Cham. DOI: 10.1007/978-3-319-58388-4.

Johansson S. i Stefansen K. (2020). Policy-making for the diffusion of social innovations: the case of the Barnahus model in the Nordic region and the broader European context. *The European Journal of Social Science Research*, 2020, Volume 33, Number 1, Page 4. DOI: 10.1080/13511610.2019.1598255.

Moroń D., Klimowicz M. (2016). Zastosowanie stopy społecznego zwrotu z inwestycji (SROI) jako wskaźnika mierzenia efektywności projektów społecznych, *Wrocławskie Studia Politologiczne* 21, 2016. DOI: 10.19195/1643-0328.21.5.

Pereznieto P., Montes A., Routier S., Langston, L. (2014). *The costs and economic impact of violence against children*. Richmond, VA: ChildFund.

PKPD, Państwowa Komisja ds. Przeciwdziałania Pedofilii (2023). *Ile kosztuje cierpienie dziecka wykorzystanego seksualnie? Raport Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15*, Kotowska, J., Elżanowska E. (red.), Warszawa: Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15

Rhys O., Barnaby A., Roe S., Wlasny M. (2019). *The economic and social costs of domestic abuse*. Home Office.
<https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5f637b8f8fa8f5106d15642a/horr107.pdf> (dostęp: 30.12.2024).

Siltala H., Hisasue T., Hietamäki J., Saari J., Laajasalo T., October M., Laitinen H.-L., Raitanen J. (2023). *Domestic violence-related use of services and the resulting costs in health, social and legal services*. Prime Minister's Office Helsinki.
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164566/VNTEAS_2023_4.pdf?sequence=1 (dostęp: 30.12.2024).

Snarska A. (2018). Pomiar wartości społecznej na przykładzie Fundacji Sławek, *Ekonomia Społeczna* Nr 1/2018, s. 20–32 DOI: 10.15678/ES.2018.1.02 .

Somerset A. (2014). Social Return on Investment Summary Report. The Zurich Community Trust.

The SROI Network (2012). A Guide to Social Return on Investment.

<https://static1.squarespace.com/static/60dc51e3c58aef413ae5c975/t/60f7fa286b9c6a47815bc3b2/1626864196998/The-SROI-Guide-2012.pdf> (dostęp: 18.11.2024).

ONZ, Office of the Special Representative on Violence against Children et al. (2022). The Violence Prevention Dividend – Why Preventing Violence Against Children Makes Economic Sense.

ONZ, Office of the Special Representative of the Secretary-General on Violence Against Children. (2023). Investing in Children. An accelerator for the Sustainable Development goals.

Waters H., Hyder A., Rajkotia Y., Basu S., Rehwinkel J.A., Butchart A. (2004). The economic dimensions of interpersonal violence. Department of Injuries and Violence Prevention, World Health Organization, Geneva.

<https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/42944/9241591609.pdf?sequence=1> (dostęp: 30.12.2024).